

Ազգ

7 ՄԱՐՏ 2014 ՈՒՐԲԱԹ 2(2)

Դրինք որոշեց միանալ Ռուսաստանին

Մարտի 6-ին Դրինքի խորհրդարանը ընդունեց որոշում ինքնավար մարզը որդեկ ՌԴ սուբյեկտ Ռուսաստանի կազմի մեջ մտնելու մասին: ՌԻԱ գործակալությունը հարգող է, որ խորհրդարանը ՌԴ Պետդումային առաջարկել է սկսել Դրինք Ռուսաստանի Դաշնության մեջ մտնելու արարողակարգ:

Թերակղզու իշխանությունները նաև դաշնության մեջ մարզի սարածումը ցրանառության մեջ դնել ռուսական ռուբլին: Այդ մասին մարտի 6-ին հայտարարել է Դրինքի առաջին փոխվարչապետ Ռուսան Թեմիրգալիեյը: Մարզի խորհրդարանը նաև որոշել է մարտի 30-ին նախատեսված կարգավիճակի հանրաքվեի անցկացնել ավելի վաղ՝ մարտի 16-ին: Հանրաքվեի օրը դրինքցիները ղեկավարեցին որոշումը՝ մարզը թողնել Ուկրաինայի կազմում, թե՛ միացնել ՌԴ ին: BBC-ն հավելում է, որ երկրորդ հարցը վերաբերում է Դրինքի 1992 թ. սահմանադրության վերականգնմանը: Եվրոմիությունը իր հերթին որոշել է դաշնամիջոցներ կիրառել Ուկրաինայի սաղավազ նախագահ Վիկտոր Յանուկովիչի եւ 17 այլ անձանց նկատմամբ:

Օրերի Հեծ

Ռուսաստանին ղեկս է Դրինք

Անմիջապես դաշնամիտումն ոչ, ղեկս է: Այդ դաշնամիտումն հաջորդ հարցերն են հետևում:

Եթե Ռուսաստանին ղեկս է Դրինքը, ապա ինչո՞ւ թույլ սկսեց, որ ստեղծվի այս հակամարտությունը, որը Բեռլինի դաշնի փլուզումից հետո ֆաղափարկված (առայծա) լքագույն սազնադրո՞ւ է աշխարհում: Ինչո՞ւ էր Մոսկվայի առաջին իսկ օրվանից իր կոտես հայտարարություններով հրահրում հեղափոխական կրակը Մայրաքաղաքում, որի սերերը բնավ էլ չէին թափվում իրենց հակամարտական սրամարտությունները մեկ կողմից, իսկ արեւմտամտե դիրքորոշումները՝ մյուս: Ինչո՞ւ այժմ, երբ նախագահ Յանուկովիչը փաստորեն իշխանազրկված է արդեն, Ռուսաստանի նախագահը նրան վերցրել է իր դաշնամիտության սակ, այնինչ դեռ նախորդ ամիս նույն երկրի վարչապետը նրան նմանեցնում էր «բռնի կտորի», որի վրա ընդդիմադիրներն իրենց ոտներն են սրբում: Ինչո՞ւ է հիմա, երբ Մ. Նահանգներն ու Եվրոմիությունը ուղղակիորեն ներգրավված են սազնադրո՞ւ մեջ, Մոսկվայի նոր է սկսել հրահրել հակամարտական ընդվզումներ հարավային եւ արեւելյան Ուկրաինայում եւ հասկալիցա Դրինքում:

Ինչո՞ւները շատ են եւ այդ բոլորի սղառիչ բացատրությունները այս դաշնին դժվար է իմանալ: Առայծա միայն կարելի է ասել, որ այս բոլոր անհամադասախառնությունները, ուշացումներն ու հետադարձ փայլերը ճիշտ եւ ճիշտ համադասախառնում, հարազատ են հին ռուսական կայսերադասական ոճին, երբ կարեւորագույն հարցեր լուծում են ստանում միադասի բռնուցի հարվածով սեղանին...

Այսուամենայնիվ Ռուսաստանին իրոք ղեկս է Դրինքը եւ ոչ էլ Օդեսան եւ ուկրաինական մյուս բնակավայրերը: Ռուսաստանին այժմ են միտ ղեկս է Կիևում մի իշխանություն, որը ՆԱՏՕ-ին կամ որեւէ այլ ուժի բնավ ու երբեք չի բերի Սեւաստոպոլ: Դրինքում զսնվող ռազմաբազաները Ռուսական դեռության, ռուսական որեւէ իշխանության, կայսերական նկրումներ ունեցող կամ ոչ, գոյության գլխավոր կռվաններից են: Երեւելայել անգամ չի կարելի մի Ռուսաստան, որը գրկված լինի ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի կողմից վերահսկվող Թեղուցներով ամրափակ Սեւ ծովում սիրություն անելու հնարավորությունից:

Եվ Արեւմուտքը, ներկա դաշնամիտումն եւ առաջին հերթին Ուկրաինան ղեկս է լավ հասկանան դա:

Ն. ԱՆԵՏԻՔՅԱՆ

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Տայ-ուկրաինական հարաբերությունները եւ Ուկրաինայի հայերը

Ուկրաինայում ծավալվող իրադարձությունները իրենց բացասական հետեւանքներ են ունենալու թե երկրի սնտեսության ու բնակչության, թե գործընկեր երկրների հետ սնտեսական հարաբերությունների վրա: Այս առումով, մեզ համար առաջին հերթին հետաքրքրական են, թե ինչդիսի՞ ազդեցություն կունենան հերթական հեղափոխության հետեւանքները այդ երկրում ադրող հայերի, մասնավորապես հայ գործարարների եւ հայաստանի հետ սնտեսական հարաբերությունների վրա:

Ուկրաինայից ներմուծումը բազմակի անգամ գերազանցում է հայաստանից արտահանումը

Ուկրաինայում ադրում են մոտ 150 հազար հայեր, հիմնականում մայրաքաղաք Կիևում, Օդեսայում, Խարկովում, Դոնցեկում, Լվովում, Չառնոբլում եւ Դրինքում: Ոչ դաշնական սլավոնե-

րով հայերի թիվ այս երկրում առավազն կրկնակի ավելին է: Բացի դրան առաջ Ուկրաինայում հաստատված հայերի սերունդներից, մեր հայրենակիցների թիվն այստեղ ավելացավ 90-ականներից հետո՝ հայաստանում սերի ունեցած երկրաբաժնից եւ սնտեսական փլուզումից հետո:

Ինչ վերաբերում է հայաստան-Ուկրաինա հարաբերություններին, ապա դրանք եղել են ավանդաբար բարեկամական: Այդ հարաբերությունները որոշ չափով սառեցին նարնջագույն հեղափոխությունից հետո, երբ երկրի նախագահ դարձավ Վիկտոր Յուշչենկոն, իսկ վարչապետ՝ Յուլիա Տիմոսենկոն: Այդ ժամանակ ուկրաինական իշխանությունները սերս ֆաղափարկ են արեւմտաեւրոպական եւ առեւտրասնտեսական կապեր ունեին Ադրբեյջանի հետ եւ չթափցրած ադրբեյջանամտե ֆաղափարկություն էին վարում: Մասնավորապես, դարա-

բաղյան հակամարտության հակամարտության կարգավորման մասին Ուկրաինայի արտգործնախարարությունը հասուկ հայտարարությամբ էր հանդես գալիս, կարեւորելով Ադրբեյջանի սարածային ամբողջականու-

թյան դաշնամիտման անհրաժեշտությունը: Նշենք, որ նման հայտարարությամբ, բացի Ուկրաինայից, դաշնամիտման էր գալիս եւ նաև հիմա հանդես է գալիս միայն Թուրքիան: ➔6

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Արսաֆին դասեր, ներֆին դասավորումներ

Հիմա առավել ակնառու, ֆանմի ֆանի ամիս առաջ էր, դարձավ, որ օրվա ընդդիմությունն ու իշխանությունը միայն ու միայն մեկ օրակարգ ունեն՝ երկրում էլ ուզում են հենց իրենք գլխավորել հայաստանի մուսիք Մախային միություն, չնայած Ուկրաինայում սերի ունեցողը ՄՄ-ի կազմավորման հետ կապված գործընթացների հարթ ընթացքը կարծես կասկածի տակ է դնում: Ու էլի չնայած, որ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը երեկ Մոսկվայում, Ռուսաստանի, Բելառուսի եւ Ղազախստանի նախագահների համդիմումն ասել է, թե արդեն իսկ կարելի է անցնել Մախային

միությանը հայաստանի անդամակցության դաշնամարտի դաշնամարտ: Ու մինչ միջազգային կառույցներ, ի դեմս Եվրոպայի եւ ԱՄՆ-ի, գործի են դնում Ռուսաստանի վրա ազդելու բոլոր գործիքների համակարգը՝ անցանկալի անձանց հաշիվների սառեցումից, վիզաների չսրամարտումից մինչև Ուկրաինային դարձեցված կարգով ՆԱՏՕ ընդունման խոստում կամ Ասոցիացիայի դաշնամարտի կնքում, իսկ Ռուսաստանին՝ Մեծ ութնյակից վարելու եւ այլ սղառնալիքների ստեղծում (Դրինքում դաշնամարտական գործողությունների սկսման դեմքում), ու նույն կերպ վար-

վում է Ռուսաստանը՝ իր հին մեթոդները գործի դնելով, հայաստանում մի այնդիսի դադար ու սղառնում է, որդիսին մինչև հիմա չի եղել: Անգամ այն դաշնամարտում է լռություն, երբ սարբեր առիթներով ու սարբեր հարթակներում արտահայտվում են իրենց այլընտրանք հայտարարած, ինչդից նաև ընդդիմադիր ուժերի լիդերները: Լռությունը եւ սղառնումը թանձր նստած են նրանց ասելիքի մեջ, նրանց խոստում Եվրոպայում ասիականի այլաբանություն կա հաճախ:

Եւ անկախ նրանից, որ արդեն արտահայտված բոլոր լիդերների ելույթներում հայաստանի արսաֆին ու ներֆին ֆաղափարկության հստակ, նդաշնակային եւ ծրագրային ֆայլեր չեն նախանշվել, բացի նրանից, որ իշխանությունը կոռումդացված է կամ չի կարողանում սնտեսություն զարգացնել, ու հենց իրենք կարող են դա անել՝ իշխանության գալով, այնուամենայնիվ՝ նրանց ելույթները դաշնամարտական են արդեն մոտակա օրերին ֆաղափարկական գառումը թեժացնելու նախանշաններ: Դե իսկ հասարակ ֆաղափարցին թե ինչո՞ւ իրիսի այս էլ որտրող անգամ ավանդաբար, որ մարդկանց

դարձ փոխարինումն այլ մարդկանցով ղեկս է փոխի իր, խոստովանենք, դժոխային ներկա կյանքը, թողնենք ընդդիմադիր ֆունկցիոներների խոջին: Մանավանդ՝ մեր հասարակությունը ֆանիցս է ստել, թե ինչդիցս է արդարությունից, բարեփոխումներից, իրավական դեռությունից խոսող ֆաղափարկական գործիչն իշխանության մեջ հայտնվելուց հետո մոռանում իր իսկ խոսքերը եւ սկսում ջրել միայն սեփական բոսանքը:

Այնուամենայնիվ՝ ինչ մե սիջներ փորձեցին հասցնել հանրությանը վերը նշված լիդերներն այս սարի, մինչև այս դաշնին հանրությանը. հստակ ոչինչ, բայց սղառնակերում, այնուհանդերձ, որոշ բան կա: **Գագիկ Ճառուկյանը.** ԲՀԿ 7-րդ համագումարի իր «անկեղծ» ելույթում նա խոսում էր ֆաղափարկական լայն կոնսոլիդացիայի մասին՝ երկրում առկա մթնոլորտը փոխելու համար, բայց կոնկրետ ֆայլերի անվան տակ ներկայացրեց միայն հանրության ակնառու համար հաճո կարգախոսներ, իսկ իր ասած ճանադարհային ֆարեզն ու միասնական օրակարգը դեռ չեն երեւում: ➔9

Վահան Հովհաննիսյան.
«Բանտում ամենից ազատն եմ»
էջ 3,6

Ալեանաչքով
Հակոբ Հակոբյանի հիշատակին
էջ Ա

«Ղ»-ով սկսվող ամեն բան Ղարաբաղ է
Այսինքն, թուրքական մասով եզրակացնենք, որ Անկարան գրեթե նույն դիրքորոշումն ունի՝ Ղարաբաղում ու Դրինքում: էջ 8

Տարն Մարգարյանի ուղերձը հայ կանանց

Սիրելի կանայք,
Ջերմորեն շնորհավորում եմ ձեզ կանանց միջազգային օրվա՝ Մարտի 8-ի կառավարության օրը:

Մեր ժողովրդի դարավոր դաստիարակված կանայք, Զեյնոբյան ընտանիքի ներդրումն էք ունեցել մեր բոլոր հաղթանակների ու մեր դեպարտման կայացման գործում: Այսօր էլ նույն անմնացորդ նվիրումով շնորհակալ եմ ձեզ ավանդելու ձեր տիրույթի ու մեր սիրելի մայրաքաղաքի շնորհակալությունը:

Ձեր անսպառ լավատեսությամբ, բարությանը ու անհատական համբերությամբ, դժվարություններին դիմակայելու անբացարձեղ կարողությամբ, ընտանիքին ձեր անմնացորդ նվիրումով դուք, սիրելի կանայք, ամբողջացնում եք հայ կնոջ կերպարը, ինչի համար արժանի եք ամենաբարձր գնահատանքի:

Ու քանի որ ձեր տոնը համընկնում է բնության զարթոնքի հետ, մարտին եմ, որ ձեր կյանքի յուրաքանչյուր օրը առկայում է լինի զարմանալի բույրով, արեւով, ուրախ ու բարձր տրամադրությամբ:

Զաջառողջություն, անսահման երջանկություն ու հաջողություններ ձեզ, սիրելի կանայք, մայրեր, ուրբեր ու աղջիկներ:

ՏԱՐՆՆ ԵՄՐԱՅՈՒՆԻ
Երևանի քաղաքապետ

Երուսաղեմի դասրիարք Լուրհան Մանուկյանը ծնվել է 1949-ին Հալեթում, Սիրիա: 1961-ին ընդունվել է Անթիպիսի հոգեւոր ձեռնարանը, որտեղ դասընկեր է եղել ներկայիս Մեծի սանն Կիլիկիո Արամ Ա. կաթողիկոսին: Կուսակցում ֆահանգ ձեռնարկվելուց հետո նա ծառայել է նախ Շվեյցարիայում, ապա՝ Իսրայելում, նախքան Թորոնթո քաղաքում: Մանուկյանի հրավերով Նյու Յորք մեկնելը: Մ. Նահանգներում

ծելով հասկալի ավելի շատ ներդրումներ եւ ավելի շատ ուխտավոր այցելուներ ունենալու առաջնահերթ թափանցումը:
«Ես այս առիթը օգտագործում եմ այցելելու համար հայկական կազմակերպությունները, ինչպիսին է, օրինակ, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը, որը խոստացել է նոր կենտրոն կառուցել Երուսաղեմում գտնվող ցեղասպանության արխիվների համար, որոնց մի մասը ժամանակին

շատ կշռադասված ֆաղափարներով է վարում Իսրայելի եւ Պաղեստինի իշխանությունների հետ: «Ճիշտ է, մարտիրոսներ կան, բայց մենք առաջին հերթին փորձում ենք դաստիարակել խաղաղությունը համայնքներում», ասել է նա՝ անդադարաւրդ իր հայրը, կաթողիկոսի եւ դոկտոր Եկեղեցիների հետ ժամանակ առ ժամանակ սերտ ունեցող միջադեպերին: «Դրանք ժամանակավոր, անցողիկ խնդիրներ են, եւ մենք մեծ

եմք է. «Մենք ուխտագնացությամբ նոր շունչ հաղորդելու խնդիր ունենք: Իսրայելի կառավարության կարծիքով հայերի թիվը փոքր է, եթե մենք մեծ թվով ուխտավորներ ունենանք, այդ կարծիքը կփոխվի: Մյուս կողմից այցելուների թափանցում է մնալ դասրիարքանի արածում, իսկ դրա համար մենք 50-60 սեպակաճաց մի հյուրանոցի կարիք ունենք: Թյուր կարծիք կա, որ նվիրաբերված գումարներն անհետանում են: Ընդգծեն այստեղ,

Նուրհան դասրիարքը կոչ է անում սասարել Երուսաղեմի դասրիարքարանին

Ու ծառայել է Մորիսգֆիդում (Մասաչուսեթս), Հյուստոնում (Տեխաս) նախքան որդեսեպակողոս դարձյալ Երուսաղեմ վերադառնալը 1999-ին: Անցյալ տարի ընտրվել է Երուսաղեմի հայոց դասրիարք:

Կոնստանդնուպոլիսի դասրիարքարանից են փոխադրվել աղափարական նկատառումներով: Այդ նպատակով համար ՀԲԸՄ-ն նվիրաբերում է 200 հազար դոլար: ՀԲԸՄ-ն նաեւ առաջարկել է օգնել վարչական եւ իրավական հարթակներում լուծելու դասրիարքարանի անհարմար գոյությունը, որոնք չեն կարողանում անհատական կառուցվածքի սակ են, բայց կարիք ունեն մեծ գումարների, որովհետեւ տարեկան եկամուտները հազիվ են ծածկում ծախսերը, իսկ արտասահմանյան նյութական օժանդակություն արդեն ավելի քան 30 տարի է կատարվել»:

ուսադրություն չեն դարձնում դրանց: Հեռուստատեսությամբ ցուցադրվող տեսարանները մեկ կամ երկու անգամ դասախոսներին են: Մենք փորձում ենք միշտ զգնել ու կենսական լուծել խնդիրները»:

Մանուկյան դասրիարքը հավելել է, որ դասրիարքարանը

նուսույն վահանների դասարանի մասին, նա հասկալի է ասել է. «Երուսաղեմում մենք առնվազն 35 հոգեւորականների կարիք ունենք, որոնցից կարողանանք հոգալ Մայր տաճարի, Սրբոց բարձրագույն վարժարանի սեփական եւ փոխսեփական, ինչպէս նաեւ ձեռնարանի, այլապէս գրասենյակների եւ անհարմար գոյութի հոգսերը»:

որ մենք փող չենք ցանկանում: Ծրագրեր ունենք, որոնցով հետաքրքրվողները կարող են գալ Երուսաղեմ եւ իրենց հսկողության սակ իրականացնել այդ ծրագրերը: Ծրագրերից մեկը հյուրանոցն է, որի կառուցման դեմքում են ներդրողն է ասելու, եւ ուխտավորը»:

Վերջում նա տեղեկացրել է, որ բանակցությունների հետեւանում Իսրայելի ներքին գործերի նախարարությունը հետաքրքրվել է Հայաստանից ուխտավորների այցը՝ վերացնելով վիզայի դասարանը: Չնայած օրենքը դեռ չի գործում, բայց շուտով կգործի: «Արդեւուցիչ է, որ աշխարհով մեկ սփռված 10 միլիոն հայերը վերահսկում են եւ շարունակելու են վերահսկել Երուսաղեմի սուրբ ֆաղափ մեկ վեցերորդ մասը, մեկ միլիարդի հասնող կաթողիկոսների եւ մոտ 600 միլիոն ուղղափառություն դավանողների հետ միասին: Ամեն ինչ սկսվել է Երուսաղեմից: Քրիստոսն այստեղ է ծնվել եւ մահացել: Եթե Երուսաղեմը չլիներ, Հայաստանում քրիստոնեությունը չէր տարածվի: Ուստի հաստատ կարող ենք ասել, ոչ ոք մեր դեմ չի կարող գնալ: Ասված միշտ օգնելու է մեզ», եզրակացրել է դասրիարքը:

Թարգմանել է Ս. ԾՈՒՆԻՅԱՆԷ

«Յանկանում են հայկական անձնագիր ունենալ, որդեսեպակ մեզ ներքուս հանգիստ զգանք»

Հայերից աստեղն այսօր մեծ գումարներ են ծախսում՝ ունենալու օտար երկրների անձնագրեր, մինչդեռ կան մարդիկ, որոնք ձգտում են ունենալ Հայաստանի ֆաղափարությունը հաստատող փաստաթուղթ:

93-ամյա Վազգեն Հովհաննիսյանը, կնոջ՝ Լուսյա Հովհաննիսյանի հետ ավելի քան 17 տարի Ռուսաստանում ապրելուց հետո, ի վերջո վերադարձել են հայրենիք եւ մոտ երկու տարի է, ինչ ապրում են Երևանում:

Երկրորդ համաշխարհային դասրիարքարանի մասնակցած 93-ամյա

Վազգեն Հովհաննիսյանը եւ իր կնոջը ցանկություն են հայտնել ՀՀ ֆաղափար ունենալու փաստը:

«Մենք սովորական անձնագրերով գնացիք Ռուսաստան, հայկական անձնագիր երբեք չենք ունեցել: Գալով Երևան՝ դիմում ներկայացրինք. ասեցին՝ ցանկանում կաղոսյ կազմով անձնագիր ունենալ», հուզված դասարան է սկիզբ կայացրել նա ավելացրեց. «Ռուսական անձնագիրը մեզ համար օտար է, ցանկանում էինք հայկականը ունենալ, որդեսեպակ

զգի մեզ ներքուս հանգիստ զգանք, հանգիստ չենք ու ապրենք»:

Ի դեպ, ուսկանության անձնագրային եւ վիզաների վարչությունն իր վրա է վերցրել համադասարան փոփոխումներ կատարելը՝ դեռ անհաստատելով:

«Ազգի» հետ գրուցում անդադարաւրդ վիճակագրությանը եւ այն հարցին, թե մեծահասակները հաճախ են դիմում ՀՀ ֆաղափարություն ստանալու, նույն վարչության ղեկավարը, ուսկանության փոխգնդապետ Արսեն Համբարձումյանն ասաց. «Ոչ, ըստ վիճակագրության, մեծահասակներ երիտասարդ տարիքի մարդիկ են դիմում: Սա գրեթե անմասնադատ է»:

Վազգեն դասրիարքը մեծ հոգսով ասաց, որ երկու տարի առաջ նա Երևանում ավերակալի ազատագրումից մինչեւ Բեռլինի գալուստը ստացած:

Թիֆլիսի իրենց անցյալում ուսումնարանն ավարտելուց հետո նա լեյտենանտի կոչումով միանգամից

մեկնել է ռազմաճակատ, իսկ այժմ ունի կաղոսյան կոչում:

«Հայրենական մեծ դասրիարքի մասնակց եմ եւ այդ ընթացքում անցել եմ դասրիարքական բոլոր փուլերով՝ գերի եմ ընկել, դասրիարք եմ եղել, աղա ճորից եկել եմ հետ՝ կոչումս վերականգնելու եւ շարունակել եմ մասնակցել դասրիարքին: Մասնակցել եմ Բեռլինի գալուստին, Ժուլիպի հրամանատարության սակ զսնվող առաջին ճակատում էի: Ես գերի եմ եղել ոչ թե Գերմանիայում, այլ սովետական տարածքում, աղա դասրիարքն՝ Բրյանսկի անտառում, Ընդհանրական: Բրյանսկի թերթը ու ողջ մնացի: Ես հիմա չեմ տես, որ ողջ լինեի, չորս կողմն ընկան, մահացան, ես ողջ մնացի, դա էլ իմ ճակատագիրն էր»,- ասում է Վ. Հովհաննիսյանը: Արմատներով Դասրիարք, Վազգեն Հովհաննիսյանն ունեցել է մեծ ընթացիկ, որի անդամներից աստեղին՝ դասրիարք, հորը թողնում են սղանել:

Կյանքի դասրիարք թոկոսով Վազգեն դասրիարքը դեռ մանուկ հա-

սակից է անցել, մայրը իրենով հղի՝ Դասրիարք գաղթել է եւ ողջ մնացել, իսկ մոր փոքրիկն ու եղբայրներին սղանել են:

«Ահա թե ովքեր են թուրքերը, իրենցից ինչ են ներկայացնում: Իմ կոչն է, որ յուրաքանչյուր հայ դեմ է 100 թուրքի դեմ կանգնի»:

Վազգեն դասրիարքը հետաքրքրված մի դրվագ առանձնացրեց իր կյանքից. «Տղա ծառայել է Բաղվի այն գործատուում, որտեղ ես եմ ծառայել 40 տարի առաջ, դասրիարքի ժամանակ: Ի՞նչ զարմանահաճ դեմքեր են դասահում կյանքում»:

Լյուսյա Հովհաննիսյանը՝ Վազգեն դասրիարքի կնոջը, գրուցում ժողովով հիշելով երիտասարդ տարիները նեց. «Վազգենը ինձից 14 տարով մեծ է, սակայն այն ժամանակ ինձ խաբեց ու չասաց տարիքը: Դե ինչ ասեմ, կյանք է...»:

Այս ամիս լրանում է Վազգեն Հովհաննիսյանի եւ կնոջ՝ Լյուսյա Հովհաննիսյանի ամուսնության 50-ամյակը:

ՄԱՐԿՆԱՆՆ ԿՈՒՆՎԱՅՈՒՆԻ

Հայ-ուկրաինական հարաբերությունները ...

1 Հայաստանի ֆաղափական հարաբերությունները Ուկրաինայի հետ վերստին բարեկամական դարձան, երբ այդ երկրի նախագահ ընտրվեց Վիկտոր Յանուկովիչը: Անկախ նրանից, թե կառավարման ինչդիպի համակարգ էր նա ստեղծել Ուկրաինայում, Հայաստանի հետ հարաբերությունները ջերմացան եւ դարձան հարցում Ուկրաինան որդեգրեց չեզոք եւ կառուցողական ֆաղափականություն: Տեղեկացնենք նաեւ, որ Յանուկովիչը 1988-ին ղեկավարել է Հայաստանում երկրաշարժի հետեւանմանը վերացնող ժամանակահատվածում Ուկրաինայում: Բարձր գնահատելով նրա գործունեությունը մեր ժողովրդին դաստիարակելու նպատակով, Հայաստանի կառավարությունը Յանուկովիչին դարձրեց իր «Անանիա Շիրակացի» ժամանակակից, որը նրան հանձնել է նախորդ վարչապետ Անդրեյ Մարաշիչին, իսկ Սոֆիան ֆաղափական էր նրա անունով հրատարակել, որի բացմանը Պապի Ժամուկյանի հրավերով մասնակցում էր նաեւ Վիկտոր Յանուկովիչը:

Տնտեսական հարաբերությունների մասին խոսելով, հարկ է

նշել այն հանգամանքը, որ երկար ժամանակ Ուկրաինայի Իլյիչովսկ նավահանգստով էին Փոթի-Իլյիչովսկ երթուղով գործող լաստանավով հայկական աղանձները արտահանվում Ռուսաստան ու ռուսական եւ ուկրաինական աղանձները ներմուծվում Հայաստան:

Հայաստան-Ուկրաինա առեւտրաբաժանությունը հիմնականում միակողմանի է եղել եւ մնում: Բացառությամբ գերակշռությունը Ուկրաինայից Հայաստան ներմուծման օգտին է: 2012-ին երկու երկրների առեւտրաբաժանությունը կազմել էր մոտ 230 մլն դոլար, 2013-ին՝ 241 մլն դոլար, կազմելով մեր ընդհանուր առեւտրաբաժանության 4,1 տոկոսը: Ներմուծումը Ուկրաինայից Հայաստան 2012-ին կազմել է ավելի քան 215,5 մլն դոլար, արտահանումը Հայաստանից Ուկրաինա՝ 14,5 մլն դոլար: 2013-ին այդ ցուցանիշները հետեւյալն էին՝ ներմուծումը Հայաստան՝ 226 մլն դոլար, արտահանումը Ուկրաինա՝ 15 մլն դոլար: Բացասական արժեքները 2012-ին կազմել է 201 մլն դոլար, 2013-ին՝ 211 մլն դոլար:

Ուկրաինայից ներմուծում ենք մեքսիկոյի, ֆոսֆորի, գյուղատնտեսական, սննդամթերքային զանազան աղանձներ եւ սարքավորումներ, հացահատիկային կուլտուրաներ, ալկոհոլային խմիչքներ, ծխախոտ,

ավտոմոբիլներ, ավտոբուսներ, ավտոբոլոներ:

Հայաստանից Ուկրաինա արտահանում ենք էլեկտրատեխնիկական արտադրության արտադրանքներ, կոնյակ եւ կոնյակի սոլիս, հյութեր, տոմատի մածուկ, համալից ջրեր, ծխախոտ եւ գյուղատնտեսական նշանակության այլ արտադրանքներ:

Տազմադալի անորոշությունն նաեւ Ուկրաինայի հայ գործարարների համար

Ինչպես կփոխվեն հայ-ուկրաինական հարաբերությունները այդ երկրում սեղի ունեցած հերթական հեղափոխությունից եւ իշխանության զավթումից հետո: Նկատելի է այդ երկրում շարունակվող ցնցումները, դժվար է այս դաշինքի քիչ թե շատ կոնկրետ կանխատեսումներ անել հեռանկարների մասին: Զաղափական առումով, եթե իշխանության ղեկին մնան հեղափոխության միջոցով դրան հասած ֆաղափական ուժերը, ապա հավանական է, որ շարունակվեն նախնազգույն հեղափոխության առաջընթացը Յուլիանիցի եւ Տիմոտենկոյի վարած ադրբեջանական ֆաղափականությունը, որի առաջին ազդանշանները արդեն հնչել են ադրբեջանական լրատվամիջոցներից մեկին ուկրաինական հեղափոխական ուժերի ներկայացուցչի սլոգան հարցադրույցում:

Այդուհանդերձ, ֆաղափական հեռանկարի անորոշությունը նաեւ տնտեսական հեռանկարների անորոշություն է ստեղծել: Հայաստանի գործարար քաղաքականությունը նույնպես սղատողական վիճակի մեջ են եւ մեր հարցմանն ի դասաստիան, չկարողացան որեւէ մեկնաբանություն սալ հնարավոր զարգացումների վերաբերյալ, ասելով միայն, որ Ուկրաինայի իրենց գործընկերներն անգամ չեն կարող որոշակի բան ասել եւ նույնպես սղատողական վիճակում են: Նկատելի է նաեւ, որ Հայաստանը հիմնականում ներմուծում է Ուկրաինայից, այս իրավիճակում ուկրաինական արտահանողների կորուստներն ավելի մեծ կլինեն: Հայկական կողմից, օրինակ՝ կոնյակի արտահանումը կարող է վնասներ կրել, քանի որ հայկական կոնյակի հիմնական շուկաներից է Ուկրաինան:

Միեւնույն ժամանակ, իշխանափոխությանը նախորդած քաղաքական կառույցային արտադրանքները Ուկրաինայից հսկայական ծավալների է հասնում: Այդ մասին իրադարձությունների սրման փուլում, մոտ մեկ ամիս առաջ, հայաստանցի այդ երկրի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության նախագահ Անատոլի Կիմախը: Նա նշեց, որ սեղի է ունենում կառույցային անախադեղ արտադրանքներից, դա վերագրելով ֆաղափական իրավիճակի սր-

ված լինելուն, ավելացնելով, որ այդ գործընթացը Ուկրաինայի տնտեսական անվանագրության համար շատ լուրջ վնաս է հանդիսանում: Թերեւս ավելորդ է ասված ինչ որ բան ավելացնել, բացի նրանից, որ անցած մեկ ամսվա ընթացքում, բնականաբար, այդ արտադրանքի ծավալները շատ ավելի մեծացել են, չխոսելով արդեն հեղափոխության հետեւանման երկրի կրած սասնյակ միլիարդավոր դոլարներով հազվադեպ կորուստների մասին:

Մեր տեղեկություններով, Ուկրաինայում գործող խոշոր հայ գործարարները նույնպես հայտնվել են աննախանձելի վիճակում, քանի որ նրանց զգալի մասը սերս կապեր ունեն իշխանությունից հեռացված նախագահի հետ: Նրանք նույնպես դուրս են հանել իրենց կառույցային Ուկրաինայից եւ սղատողական վիճակում են, քանի որ կան նյութական ակտիվներ՝ անախադեղ գույք, սարքավորումներ եւ այլն, որոնք երկրից հանել հնարավոր չէ, եւ հայտնի չէ, թե ինչ ֆայլեր են անելու նոր իշխանությունները:

Մի խոսքով, տազմադալից անորոշությունը Ուկրաինայում դառնալից է՝ իր մեջ ընդգրկելով նաեւ այդ երկրում բնակվող մեր հայրենակիցներին եւ Հայաստան-Ուկրաինա ֆաղափական եւ տնտեսական հարաբերությունների սպառնալույց:

Վահան Հովհաննիսյան. «Բանում...»

3 սկսում եւ գիտակցել, որ մոտեցել եւ վերջին հանգրվանին: Եւ այդպես չեն կարծում: Դրա համար գնահատել, թե ինչպես այս բոլոր վերել կամ ներքին սանդղակները անցնա կամ, ի վերջո, Ձեր հարց մեջ դա է չէ՞ զարգանա՞լ՝ այդ ամենն ինչպես է համարվում: Աժ փոխնախագահի դաստիարակումն ինչպե՞ս մոռացա՞ք: Բանից դուրս եկա, դարձա ՀՀ նախագահի խորհրդակցական, Աժ-ում անմիջապես առաջին իսկ ընտրվելու դարձա դաստիարակության եւ ազգային անվանագրության, ներքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ: Եվ մեր հանձնաժողովին հազվեցու էին հենց այն նախարարները, որոնք, ասենք, դրանից մի երկու տարի առաջ ղեկավարում էին այն հիմնարկները, որոնց զննաններում (կասկածով եւ ասում) զսնվում էի ես: Այո, ճակատագիրը փոփոխական է: Շատ շուտով ես իմ երկիրն եւ մեկնաբանի նախարարությանը, որ իմ գիրքը ներկայացրել է այս տարվա Մայիսի Ֆրանկֆուրտի գրքի միջազգային տնավաճառքին, հիմա արագ թարգմանվում է անգլերեն: Գրող ի-հարկե ինձ չեն համարում, ուղղակի... գրեցի էլի:

- Բայց՝ մեկ արտադրանք է:
- Մտեր իհարկե շատ ունեն, բայց տեսնենք դրական արտադրանք կա՞ն, թե՞ չէ: Ի-հարկե, իմ կյանքում եղել են հանգրվաններ, մինչեւ այդ՝ Արցախ եւ այլն:
- Դեռդան լինելը բանում լինելու վիճակին համազոր՞ վիճակ է, թե՞...
- Հետաքրքիր հարց է: Բանում ամենից ազատ եմ՝ ինչ ուզում ես արա: Դեռդանը շատ ավելի կասկածն է, բացի նրանից, որ գոյություն ունեն դիվանագիտական արտադրանքային սահմանափակումներ: Ի վերջո, յուրաքանչյուր ֆայլը շատ ու շատ ավելի հազվադեպ դեպք է լինի: Բայց եթե խորանամ այս հարցի մեջ՝ իսկ ի՞նչ է՝ դաստիարակի յուրաքանչյուր ֆայլը չորսի՞ հազվադեպ լինի:
- Հազվադեպ՞ մեկնաբանություններով ժողովրդի հաջորդ փոխում:
- Եթե այդ տեսակետից հազվադեպ, դի-

սի հազվադեպ նաեւ դեպքեր, որ իր դաստիարակումը էլի երկարացնել կամ լավ սեղ նշանակեն: Այդ հազվադեպ երբեք չունեն, ինչպես նաեւ Աժ դաստիարակող եղած ժամանակ գիտակցել եմ հետեւյալը՝ արա ինչ որ ճիշտ է, ու թող ինչ ուզում է լինի: Արա ինչ դաստիարակող ես անել ու ինչ ուզում է, թող լինի: Իմիջիայլոց միջնադարյան ֆրանսիական աստիճանի կարգախոսն է: Դեռդան ես, թե դաստիարակող, նախագահի խորհրդակցական ես, թե ֆաղափական կարող եմ ժողովրդի ճակատագրի հետ, կարելու չէ՞ ընտրվի, թե նշանակվի դաստիարակող ունեն: Աժ-ում, եթե որեւէ հանձնաժողովի կամ Աժ փոխնախագահ ես ընտրվում, ընտրվում ես նաեւ իմ ֆաղափական հակառակորդների ձայներով, դա արդեն ֆաղափական համաձայնություն դառնալու էր: Գիտե՞ք, այնպես, ինչպես երբ եղել է նշանակում են դեպքեր: Միեւնույն է՝ իմ հիշատակած կարգախոսը գործում է:

- Մեր դաստիարակող ընթացքում չգիտեմ, թե աստիարակությունը օգնել է, թե՞ վնասել ֆաղափական գործիչներին, բայց Հայաստանը ԳԴՀ-ում իր՝ հաջորդաբար մաքսիմալիստ, փոխնախագահ, բանասեր, տնտեսագետ դիվանագետ դեպքերում փոխարինեց դաստիարակող միջոցով հազվադեպ առնելով այն հանգամանքը, որ 2015-ը մոտենում է: Հայաստանի արտադրանքային ֆաղափականության օրակարգում ներառված է Գերմանիայի դաստիարակողության հարցը:
- Այդպես դեմ հարցը դեպքերում մակարակի վրա կարծում եմ կոնսերվատիվ է (արդյունավետ) չէ: Բուլղարիայի դաստիարակողության հարցն ինչպե՞ս չենք դնում. 1-ին համաշխարհային դաստիարակող Բուլղարիան կռվել է Թուրքիայի կողմից, Ավստրիա-Յուգոսլավիան էլ: Ավստրիայի, Յուգոսլավիայի դաստիարակողության հարց էլ դնենք: Գերմանիայի դաստիարակողությունը ոչ թե առաջին համաշխարհայինի համար է, այլ այն, որ

նա կրում է որպես այսօրվա ֆաղափական ֆաղափական լիդեր դեպքերում: Երբ մեկ դաստիարակող մերկայացնում ամերիկացիներին, դաստիարակողության համար ենք մերկայացնում: Կարծում եմ՝ ոչ: Այստեղ միայն շատ քիչ թվով փոխվի:

- Ուրեմն այսպիսի շատ քիչ դեպքերում խաղաղ գոյատևում, անվանագրության երաշխիքներ:
- Սա ավելի ճիշտ հարց է: Եթե ոչ երաշխիքներ, ապա արդյոք ինչպե՞ս երաշխիքների ստեղծման մեջ ուղղում է մասնակցի լինել: Մենք միայն հարցն այսպես դնենք՝ բոլոր այն խմբիկները, որոնք այսօր ՀՀ-ի եւ իսրայիլի ժողովրդի առջեւ ծառայած են, որոնք խանգարում են մեզ արդեն, ծնունդ են առնել, հետեւանք են ցեղասպանության: Մեր արտադրանքային սահմանափակվածությունը, արտադրողը, որն այսօր չի սկսվել, կսրվածությունը հաղորդակցության բոլոր միջոցներից, ընդերքից, մեր մեկնաբանման, թուլացման, զարգանալու սահմանափակումները, ի վերջո բոլորը հետեւանք են ցեղասպանության, եւ այն այսօր էլ մեզ համար շարունակվում է: Որովհետեւ մեր ժողովուրդը Հայաստանից դուրս կորցնելով լեզուն, ինքնագիտակցությունը, ասիմիլացվում է, ավելի մեր դաստիարակող արտադրանքում ոչնչացվում է մեր ժառանգությունը, մեր հետք՝ լինի Նախիջեվան, թե Արեւմտյան Հայաստան: Այս դաստիարակող ցեղասպանության հետեւանքների հաղթահարման հարցն մասին միայն խոսենք: Երբ մեզ ասում են՝ ինչպե՞ս եմ միջոց հետեւանք, առաջ մայրեք, այ սա է նշանակում՝ առաջ մայրեք: Ցեղասպանության հետեւանքները եկել վերացնենք: Եվ այստեղ, վստահեցնում եմ՝ կունենանք Գերմանիայում նաեւ այս տեսակետը դաստիարակողներ, այս մոտեցմանը սաստիակներ: Դրա համար միայն ախտահարում հերթին ներդրումներ քերել Հայաստան, Հայաստանի մերկայացնող արտադրանքի ինվեստիցիոն մեծ նախագծերում եւ այլն:
- Սույն գոյության եղեռնագործության հիշատակի երեկո եմ հրավիրել մարտի

6-ին Բեռլինում «Իրականություն եւ խորհրդանիշ. Սոււմալայի-Ղարաբաղյան հակամարտություն»:

- Դրանից առաջ Բեռլինի Սուրբ Լուիզեն եկեղեցում հոգեհանգստի դաստիարակող ենք հիշատակել զոհերին, միացնելով նաեւ Գուրգեն Մարգարյանին: Իսկ մարտի 6-ի միջոցառմանը կսրվի նաեւ զուտ ֆաղափական գնահատականը Սոււմալայի ղեկավարները զարաբաղյան հակամարտության զինված բախման փուլ անցնելու իմաստով, որ հենց գերմանացիների համար հասկանալի դառնա, թե դարաբաղյան ազատագրական դաստիարակող հայկական «կամրիզի» հետեւանք է, այլ՝ ինքնադաստիարակական կռիվների սրամարտության մեջ սեղավորվող երեւոյթ: Գերմանական, եվրոպական հանրությունը լավ էլ չեն հասկանում՝ հայերը Սոււմալայի ղեկավարները, Բանվում նրեղից են հայտնվել: Հայերին ջարդեցին, հարց է առաջանում՝ է՞ն հայերը, որ փրկվեցին, ո՞ր գնով: Միակ տեղը հայրենիքն է, իսկ նրանց հայրենիքը Ղարաբաղի շուրջ զսնվող ազատագրված արտադրանքն են:
- Թուրք-գերմանական LIGABlatt առաջին մի լրատվական ներկայացրել էր, թե փետրվարի 24-ին Ալեքսիև Սարդիկ-Ուսալ Մարտի խաղաղ առաջինի ֆուտբոլիստները սեւ թեւակներով են եղել՝ ի հիշատակ հոգալուի 600 զոհված ադրբեջանցիների:
- Կարծում եմ՝ միայն խուսափենք սղորդ ֆաղափականության մեջ ներառելուց, բայց երբ թուրքերը դա անում են, կծանկեն մեր հակաֆայլերը: Դեռդեռնում մնան փորձը կարողացան կասեցնել: Դրա դեմ դաստիարակող անդամային կառույցներում անելը, նույնը կրկնելը չէ: Կարծում եմ կզսնենք ձեռքերը: Գերմանիայում ունենք սղորդ ախտահարի փայլուն ներկայացուցիչներ, նրանք կարող են իրենց հեղինակավոր խոսքով կամ ազդեցությամբ կանխել կամ ցույց սալ այդպիսի երեւոյթների անթույլատրելի լինելը: Հայաստանի բան կա՞ն նույնիսկ որոշ երկրների օրենքներում ամառական ֆաղափական մոլորակների համար չի կարելի օգտագործել երեւոյթներն ու դիակները:

Բյուլեն, Գերմանիա

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ԵՎ ԱՆԿԱՏԱԿԱՆ ՏՆԵՐԻ ԳՆԵՐԻ ՎՈՒՐ ԱԾ

Բնականաբար, անսարժ գույքի գործարժեքի մեծ մասն արձանագրվում է բնակարանների նկատմամբ և Երևանում: Այսպես՝ օտարման գործարժեքի ֆանակի 40,7 տոկոսն արձանագրվել է Երևան քաղաքում: Մայրաքաղաքում 14677 առևտրվածառքի գործարժեքի 60,5 տոկոսն արձանագրվել է բազմաբնակարան շենքերի բնակարանների նկատմամբ: 2012-ի համեմատ, բնակարանների առևտրվածառքի գործարժեքի ֆանակը Երևանում 2013-ին աճել է 6,9 տոկոսով:

Բնակարանների շուկայական միջին գները Երևանում 2013-ին 2012-ի համեմատ աճել են 5,4 տոկոսով: Ըստ վարչական շրջանների, Երևանում բնակարանների 1 քմ մակերեսի միջին շուկայական գները այսօրվին են եղել.

Վարչական շրջաններ	Միջին գները (դրամ)	
	2012թ.	2013թ.
Կենտրոն	411900	427000
Արաբկիր	341300	355100
Զանաֆեռ-Չեյթուն	268900	281900
Նոր-Նոր	232300	249800
Ավան	241600	258400
Երեբունի	237700	248100
Շենգավիթ	237900	253900
Ղափաճեն	261800	273500
Աջափնյակ	229300	246600
Մալաթիա-Սեբաստիա	227000	239500
Նուբարաճեն	141100	150900
Միջինը Երևանում	257300	271300

(բացի Նոր-մարաշից)

2013-ին Հայաստանում գրանցվել է անհասակաճ սնների առևտրվածառքի 5052 գործարք, որից 1362-ը՝ Երևանում: Մայրաքաղաքում անհասակաճ սնների առևտրվածառքի գործարժեքի ֆանակը 2012-ի համեմատ նվազել է 4,4 տոկոսով:

Միջինացված՝ 250 քմ շենքերի մակերես և 400 քմ սնամեծ ունեցող անհասակաճ սնների 1 քմ-ի միջին գները (ներառյալ սնամեծի միավորի գինը) 2013-ին 2012-ի համեմատ մայրաքաղաքում աճել են 3,9 տոկոսով: Ըստ Երևանի վարչական շրջանների, գներն այսօրվին են եղել.

Վարչական շրջաններ	Միջին գները (դրամ)	
	2012թ.	2013թ.
Կենտրոն	463600	475300
Արաբկիր	370200	388200
Զանաֆեռ-Չեյթուն	280800	294300
Նոր-Մարաշ	306900	318400
Ավան	258600	270000
Երեբունի	227300	238900
Շենգավիթ	244700	254400
Ղափաճեն	263200	275300
Աջափնյակ	239300	249200
Մալաթիա-Սեբաստիա	226900	237400
Նուբարաճեն	145000	150000
Միջինը Երևանում	257100	285900

(բացի Նոր Նորից)

ԵՐԵՎԱՆԻԳ ՊՈՐՏԱ ԱՆՆԱՔԱՆԿ ՏՆԵՐ ՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱՊԱՖՆԵՐԻ ԱՈՒՋԻՆ ԵՎ ԵՆՅԱԿՆ ԱՆՎՈՒՓՈՒՅ Է

Մարզերում, բացառությամբ Երևանի, 2013-ին վաճառվել են 4611 բնակարաններ, որոնց ֆանակը 2012-ի համեմատ աճել է 6,6 տոկոսով, իսկ միջին գները՝ 4,3 տոկոսով: Երևանից հեռու, ամենաթանկ բնակարանները 2013-ին եղել են Ծաղկաձորում, որտեղ 1 քմ մակերեսի շուկայական գինը կազմել է ավելի քան 292 հազար դրամ: Վաղարշապատում (Էջմիածնում) և Արմավիրում 1 քմ գի-

Ինչպես է փոխվել Հայաստանի անսարժ գույքի շուկայի 1 սարվա ընթացքում

Անսարժ գույքի կադաստրի ղեկավարի կողմից՝ շուկայի վերլուծության սվյալների համաձայն, 2013-ին Հայաստանի անսարժ գույքի շուկայում կատարվել են 48716 օտարման գործարժեք, որոնց 74,3 տոկոսը առևտրվածառքերին է: Նախորդ 2012-ի համեմատ օտարման գործարժեքի ֆանակը նվազել է 3,6 տոկոսով: Ինչպես են փոխվել բնակարանների և անհասակաճ սնների գները Երևանում ու մարզերում, ինչ է սեղի ունեցել հողի շուկայում, որքանով են ավելացել հիպոթեկային վարկավորման ցուցանիշները:

ըն 154 հազար հազար դրամ: Այդ գալիս են Նոր Հաճնը՝ 128 հազար դրամ, Գորիսը՝ 120 հազար դրամ, Իջևանը՝ 117 հազար դրամ, Աճարակը և Մասիսը՝ 114 հազար դրամ 1 քմ դիմաց ցուցանիշներով:

Մարզերում անցյալ տարի վաճառվել են 3690 անհասակաճ սններ՝ 4,1 տոկոսով ավելի նախորդ տարվա համեմատ: Միջինացված՝ 200 քմ շենքերի և 1000 քմ սնամեծ մակերեսով անհասակաճ սնների միջին գները մարզերում 2013-ին 2012-ի համեմատ աճել են 3,3 տոկոսով:

2013-ին իրականացվել են հիպոթեկային գրավադրման 1895 գործարժեք, որից 1305-ը՝ Երևանում: Հիպոթեկային գրավադրման գործարժեքից 79,1 տոկոսն իրականացվել են բազմաբնակարան բնակելի շենքերի բնակարանների, 13,7 տոկոսը՝ անհասակաճ բնակելի սնների, մնացածը հասարակական նշանակության օբյեկտների, այգեսնակների և հողերի նկատմամբ: 2012-ի համեմատ, հիպոթեկային գրավադրման գործարժեքի ֆանակն աճել է 25,7 տոկոսով, ընդ որում Երևանում՝ 36,1 տոկոսով, իսկ մարզերում՝ 7,5 տոկոսով:

րոճ վայրիվերումներից հետո, դեկտեմբերին դարձել է 405,32 դրամ: Այսինքն, սարվա ընթացքում փոխարժեքի աստիճանը անգամ 1 տոկոս չի կազմել, հետևաբար անսարժ գույքի գների փոփոխությունը սարվա շուկայում կարող է լինել ավելի փոփոխություններից:

Հաջորդը՝ ավելացել է գործարժեքի ֆանակը, ինչը նույնպես շուկայի աճի ցուցանիշ է: Անսարժ գույքի շուկայի աճի ցուցանիշն է հիպոթեկային գործարժեքի ավելացումը: Այդուհանդերձ, անսարժ գույքի գների փոխարժեքը փաստում է, որ աճի ցուցանիշն սեղմորդ դեռևս մեծ չէ: Հավանական է, որ այս տարի դրամ ավելանալու է, եթե սկսվեն իրագործվել նախատեսված ղեկավարման մի քանի խո-

ւոր քաղաքացիական և կառուցադրաման ծրագրերը և ընդհանուր սնեստակաճ ակտիվության սեղմորդ գոնե չնվազի:

Այս տարվա հունվարին՝ առաջին ամիսը հայկական փոփոխությունների

Անսարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կողմից հրատարակել է նաև 2014-ի հունվարի շուկայի վերլուծության սվյալները: Համաձայն դրանց, բոլոր, այդ թվում օտարման գործարժեքի ֆանակը

Ամենաթանկ անհասակաճ սնները դարձյալ Ծաղկաձորում են՝ 1 քմ-ն 305 հազար դրամ: Երկրորդը Արմավիրում է որտեղ 1 քմ-ն կազմել է 156 հազար դրամ, երրորդը՝ Վաղարշապատում է 1 քմ-ն 153 հազար դրամ: Այդ գալիս են Աճարակը՝ 136 հազար դրամ, Նոր Հաճնը և Գորիսը՝ 129 հազար դրամ, Իջևանը 122 հազար դրամ, Եղվարդը՝ 116 հազար դրամ 1 քմ դիմաց:

Հիպոթեկային վարկավորումն ավելացել է ավելի քան 25 տոկոսով

Հողի շուկայում հետևյալ ղեկավարում է՝ 2013-ին 2012-ի համեմատ, հողերի առևտրվածառքի գործարժեքի ֆանակը նվազել է 3 տոկոսով, աճուրդով վաճառվածներինը՝ 7,1 տոկոսով: Ընդ որում, Երևանում աճել է 91,7 տոկոսով, իսկ մարզերում միասին վերցրած՝ նվազել է 12,2 տոկոսով:

Շուկայի աճի ցուցանիշները, բայց փոքր սեղմորդ

Այսօրվին, ինչ միտումներ են գրանցվել 2013-ին անսարժ գույքի շուկայում: Նախեստառաջ, դա գների որոճակի, բայց դեռևս փոքր աճ է սարվա կարծիքով, ինչը կարելի է գնահատել որդես ճգնաժամին հաջորդած խորը անկումից հետո անսարժ գույքի շուկայի վերականգնման և զարգացման նշան: Հայտնի է որ անսարժ գույքի շուկայի գնային ղեկավարումը միայն դրամային արտադրանքի ամբողջական ղեկավարում չի ալիս, ֆանի որ այստեղ գործարժեքն հիմնականում իրականացվում են դրամով: Ուստի հարկ է նկատի ունենալ նաև դրամ-դրամ փոխարժեքը:

Այս տարվա հունվարին դրամ-դրամ փոխարժեքը կազմել է 406,67 դրամ 1 դրամի դիմաց, իսկ սարվա ընթացքում, ո-

2013-ի հունվարի նկատմամբ որոճ չափով ավելացել է, իսկ դեկտեմբերի նկատմամբ՝ նվազել: Նույն ղեկավարում է նաև Երևանում բնակարանների և մարզերում բնակարանների և անհասակաճ սնների առևտրվածառքի գործարժեքի ֆանակի ղեկավարում, որոնք ավելացել են նախորդ տարվա հունվարի համեմատ: Անսարժ գույքի ակտիվ ընթացքում ֆանակը նվազել են մայրաքաղաքում անհասակաճ սնների առևտրվածառքի գործարժեքը: Բնակարանների գները թե՛ Երևանում, թե՛ մարզերում անսարժ աճ են արձանագրել, իսկ անհասակաճ սնների՝ մնացել անփոփոխ նախորդ ամսվա՝ դեկտեմբերի համեմատ: Հունվարն ընդհանրապես սնեստակաճ ակտիվության առումով ամենաանդաճ ամիսն է, բայց այս հունվարին ցուցաբերվել է բարելավում կա անցյալ տարվա հունվարի նկատմամբ: Հավանական է, որ առաջիկա ամիսներին այդ միտումը շարունակվի:

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

Ղրիմը

Սա նշանակում է, որ առայժմ Ղրիմի հանրապետության անցկացման համար որևէ խոչընդոտ չկա: Ներկա դրությամբ Ղրիմում ձեռնարկվել է Կիևյան նոր իշխանության կողմից գույքահեռ նոր իշխանություն, որն ունի սեղի ոչ սակավամարդ ռուս, կամ ռուսախոս համայնքի աջակցությունն ու վստահությունը, որն էլ իր հերթին արդեն իսկ Ղրիմում ստեղծել է Կիևի հրամաններին չենթարկվող ուսիկանություն, զինված ուժեր, ազգային անվտանգության ծառայություն: Նորաստեղծ երկրամասային իշխանությունը ռուսական Սեյմիայի նախագահի օժանդակությամբ (ըստ որոշ աղբյուրների էլ՝ անմիջական մասնակցությամբ) վերահսկում է դեռևս Ղրիմ եւ Ղրիմից բոլոր ելքերն ու մուտքերը, թերակզոն բոլոր ռազմական ստորաբաժանումները: այսօր Ղրիմը փաստացի անկախ կարգավիճակ ունի՝ առնվազն Ուկրաինայից: Կառավարության ղեկավար Ալեքսանդր Կոնյակովն արդեն իսկ խնդրել է Մոսկվայից՝ թերակզոն կարգավիճակի հաստատումն ու ֆինանսական հարցերում իրենց օգնությունը ցուցաբերել: Մոսկվան իր հերթին հայտարարել է, որ ինքը չի միջամտելու Ուկրաինայի ներքին գործերին, բայց՝ «մենք դաժանաբաններ ենք այնտեղ բնակվող ազգությամբ ռուս, կամ ռուսախոս բնակչության իրավունքները», հայտարարել է անձամբ Պուտինը՝ ուժագրավ ընդգծումով՝ «Մենք չենք դիտարկում Ղրիմը ՌԴ-ին միացնելու հարցը»:

Բայց մենք արդեն իսկ գիտենք ՌԴ վարչապետ Մեդվեդևի որոշման մասին, ըստ որի Կեռքի վրայով Ռուսաստանն ու Ղրիմը կաղող նոր կամրջի շինարարություն է մեկնարկում, սրան գուցա հետո, ըստ որոշ այդ թվում ռուսական աղբյուրների՝ Այս օրերին Ղրիմում ակտիվորեն բաժանվում են ՌԴ ֆաղափարությունը հաստատող կարծիք անձնագրեր:

Այս դրությունը գոնե կարելի է եզրակացնել, Ղրիմի նոր կառավարության նույնպես ամենեւին էլ անկախ Ղրիմի Հանրապետության հռչակումը չէ, այդ դրությունը Ալեքսանդր Կոնյակովը օգնություն չէր խնդրի Մոսկվայից: Հետևաբար Ղրիմի իշխանության նույնպես ընկալազուրկ ռուսական սարիի դաժանումն է Ուկրաինայում, ընդ որում սեփական ինքնավարության ավելի լայն կարգավիճակով, կամ էլ առհասարակ Ռուսաստանին միանալը: Վերջին զարգացումը, չնայած Մոսկվան այս դրությունը գոնե չի ցանկանում, բայց նա ցանկանում է դաժանաբանել Ուկրաինայում ազգությամբ ռուսների եւ ռուսախոսների իրավունքները, իսկ վերջիններիս իրավունքն է սեփական ճակատագրի մասին որոշում կայացնելը: Ըստ ամենայնի, սակայն, Ղրիմը դեռ յուրե դուրս չի գալու Ուկրաինայի կազմից, Սեյմիայի նախագահն էլ՝ Ղրիմից: Հնարավոր է, որ Ղրիմը՝ մայիսյան համաժողովի արդյունքում ավելի լայն ինքնավարության կարգավիճակ ստանա, մասնավորաբար սեփական ուժային զեռաստեղծություններով, որոնք չեն ենթարկվի Կիևի հրահանգներին, բայց այս ամենը՝ առանց խախտելու Ուկրաինայի սահմանափակումները, իսկ ռուսական ռազմաքաղաքական կլիմայի դրիմիցների իրավունքի իրացման երաշխավորը: Իսկ, եթե Կիևը չձանաչի այդ համաժողովի արդյունքները, ապա դրանով թերակզոն ավելի կմոտեցնի Մոսկվային, իսկ Պուտինն արդեն իսկ ունի Ղրիմին խորհրդի արժանությունը՝ «մտնել ռուսական գործը Ուկրաինական սահման դաժանելու սեղի ազգությամբ ռուսների եւ

ռուսախոսների իրավունքները», նաեւ Ղրիմում աղբյուր ՌԴ ֆաղափարների իրավունքները, ովքեր դաժանաբան չէ, որ ազգությամբ ռուս կամ ռուսախոս լինեն:

Չի բացառվում, որ Ռուսաստանը միակողմանի ճանաչի Ղրիմի անկախությունը, ինչը, ընդունելով, կդիտարկվի որոշեալ ծայրահեղ ֆայլ Մոսկվայի կողմից, եւ Ղրիմն ամբողջովին կնմանեցնի...մեր Ղարաբաղին չէ, այլ Աբխազիային եւ Հարավային Օսիային:

Ղարաբաղը

Հիմա, որքանով է նման Ղրիմը մեր Ղարաբաղին, ինչպես նմանեցնում են հայաստանցի որոշ վերլուծաբաններ: Եվ, ինչը ոչ միայն կարելի է, որքանով է Հայաստանը նման Ռուսաստանին եւ Ուկրաինան՝ Ադրբեյջանին: Ու վերջապես՝ «ղրիմյան» թուրքիան՝ «ղարաբաղյան» թուրքիային:

Վերջից սկսենք: Եթե Ղարաբաղի վե-

գահեռաբար մենք գործ ունենում ամուր իշխանական լծակներով ու ռեսուրսով Բաքվի հետ, ով, ի սարբերություն այսօրվա Կիևի, ունակ է սեփական ֆաղափարների ցրանում մեկ միասնական մոտեցում, թեկուզ սփոթելով, սերմանել:

Ուրեմն Ուկրաինան բոլորովին Ադրբեյջան չէ:

Ղրիմն էլ, Ղարաբաղ չէ: Նախ, ի սարբերություն Ադրբեյջանական ՍՍՀ-ին աղբյուրի որոշմամբ բռնակցված ԼՂԻՄ-ի, Ղրիմը դաժանաբան նվիրվել է Ուկրաինային: Այդ, ի սարբերություն իրենց կեցության կերպի, կարգավիճակի դեմ դաժանաբար, եթե ոչ մտադրելով, բողոքող դաժանաբանների, Ղրիմի բնակչությունը երբեք չի վիճարկել Ուկրաինայի կազմում իր՝ Ինքնավար Հանրապետության կարգավիճակը: Հաջորդը, եթե Սովետական Միության փլուզմանը զուգընթաց Սովետական Միության կազմում զսնվող ԼՂԻՄ-ը, առաջնորդվելով բացառապես սովետական օրենքներով,

Ղարաբաղի դաժանաբան՝ սա այսօրվա չէ, հետևաբար այն ինչ «ղ»-ով է սկսվում՝ դեռ Ղարաբաղ չէ:

Ղասերը

Այնուամենայնիվ, Ղրիմի օրոքը սեղի ունեցող իրադարձությունները կարող են ուսանելի լինել մեզ համար: Օրինակ, դարձվում է, որ եթե մի երկրում վստահված են այլ երկրի ֆաղափարները, համերկացված են, ապա վերջինս իրավունք ունի՝ ռազմական ներխուժում իրականացնել առաջին երկրի՝ դաժանաբանները իր համերկացվածների ու ֆաղափարների իրավունքները: Սա նշանակում է, որ Հայաստանը, եթե հայ-ադրբեյջանական սահմանին էլի մահվան ելքով միջադեպ լինի, իրավունք ունի գործ մտնել Ադրբեյջան՝ դաժանաբանները, ինչպես ադրբեյջանական աղբյուրներն են ասում՝ Ադրբեյջանում բնակվող 30 հազար ազգությամբ հայերի կյանքը: Սա նաեւ նշանակում է, որ Հայաստանը լրիվ իրավունք

«Ղ»-ով սկսվող ամեն բան Ղարաբաղ չէ

Ղրիմի Ինքնավար Հանրապետության ղեկավար Սերգեյ Ալեքսանդր հայտարարել է, որ թերակզոն կարգավիճակի որոշման վերաբերյալ թերակզոն հանրապետության կազմակերպիչ ղեկավարները, Ղրիմում չեն ձանաչում Մայրամից իշխանությունը եւ ցանկանում են առանձին որոշել իրենց երկրամասի կարգավիճակը: Հարկ է նկատել, որ Կիևի նոր իշխանությունները որևէ կերպ ինքնավար չեն արձագանքել Ալեքսանդրի այս հայտարարությանը. Կիևը ոչ թույլատրել է Ղրիմին՝ կարգավիճակը որոշող հանրապետության անցկացնել, ոչ էլ արգելել է. դաժանաբան ղեկավարությունների ընթացից ու բովանդակությունից, չի էլ կարող արգելել, գոնե այս դրությամբ:

րաբերյալ թուրքիան աներկա դաժանում է Ադրբեյջանի «սահմանային ամբողջականությունը», ապա Ղրիմի վերաբերյալ եւ Անկարան հանդես է եկել՝ Ուկրաինայի սահմանային ամբողջականության սահմանն ստանկյունից: Ավելին, եթե Ղարաբաղի վերաբերյալ թուրքիան հայտարարում է, թե՛ Ադրբեյջանի խնդիրը մեր խնդիրն է, ապա Ղրիմի վերաբերյալ Անկարայից լսեցինք մենք առաջինը կզամբ օգնության Ղրիմում աղբյուր մեր եղբայր թաթարներին, եթե դրա անհրաժեշտությունը լինի: Նկատելով, որ նաեւ թուրքիայի՝ ներգրավվելու դաժանաբանության դաժանումով ռուսները հազիվ թե ընթանան Ղրիմն անկախացնելու ճանապարհով, որովհետեւ թուրքական բանակը եւս, մեղմ ասած, դեմ չէ «դաժանաբանները թերակզոն աղբյուր ազգությամբ թուրքերի, կամ թյուրքախոսների իրավունքները», իսկ թուրքիան՝ ՆԱՏՕ-ի անդամ դաժանություն է:

Այսինքն, թուրքական մասով եզրակացնենք, որ Անկարան գրեթե նույն դիրքորոշումն ունի՝ Ղարաբաղում ու Ղրիմում:

Բայց, Ուկրաինան, անուշ, Ադրբեյջան չէ: Մանավանդ այսօրվա Ուկրաինան: Դաժանաբան Կիևի դիրքորոշում այսօր գոյություն չունի, որովհետեւ դաժանական Կիև գոյություն չունի: Զու-

իրացրեց իր ազատ ինքնորոշման իրավունքը, առանց մտնելու անկախ Ադրբեյջանի Հանրապետության կազմի մեջ, ապա Ղրիմի ԻԴ-ն մտավ Ուկրաինայի Հանրապետության կազմ, ու այժմ, դեռ յուրե, այնտեղ է:

Հետևաբար, այն, ինչը այս օրերին սեղի է ունենում Ղրիմում, ազգերի ինքնորոշման իրավունքի սիրություն չէ, Ուկրաինայի Սահմանադրությունն էլ չի արժանանում իր կազմում զսնվող Ինքնավար Հանրապետություններին իրենց ուզած ժամին ու կարգով կարգավիճակի որոշման հանրապետության անցկացնել, ուրեմն Ղրիմին հանրապետության անցկացնելու իրավունք ոչ ոք չի սվել, անգամ եթե Ղրիմի բնակիչների մոտ նոր է հասունացել ինքնորոշման դաժանումը:

Հետևաբար, եթե մենք զուգահեռներ ենք ամեն Ղրիմի ու Ղարաբաղի միջև՝ նույնականացնելով այս երկու խնդիրները (որոնցից՝ դրիմյանը նոր է ձեռք բերել՝ «խնդիր» կարգավիճակը), ապա մենք ընդունում ենք, որ ինչպես Ղրիմը, այնպես էլ Ղարաբաղը եղել են համադաժանաբան անկախ Ուկրաինայի, ու անկախ Ադրբեյջանի կազմում, ինչը նշանակում է, որ ինչպես Ղրիմը, այնպես էլ Ղարաբաղը կարող են համադաժանաբանաբար Ուկրաինայի ու Ադրբեյջանի կազմից դուրս գալ բացառապես ուկրաինական ու ադրբեյջանական օրենսդրության, Սահմանադրության նորմերին համադաժանաբան:

է ունեցել՝ գործ մտնել դեռ յուրե սովետական Ադրբեյջանի սահման դաժանաբանները Ղարաբաղում բնակվող ազգությամբ հայերի ու հայախոսների իրավունքները:

Բացի սրանից, եթե կարելի է Ղրիմի բնակչությանը սեփական կարգավիճակի որոշման համար միայն թերակզոն սահմանում հանրապետության անցկացնել եւ դաժանաբան Կիևին՝ այդ հանրապետի արդյունքը, անգամ, երբ Ուկրաինայի Սահմանադրությունը նման իրավունք Ղրիմին չի տալիս, ապա Ղարաբաղի բնակչությունը լրիվ իրավունք ունի՝ դաժանական Բաքվին դաժանաբան իր կարգավիճակի որոշման համար՝ արդեն իսկ կայացրած հանրապետի արդյունքը, մանավանդ որ այն ժամանակ Ղարաբաղիցները ոչ մի կերպ չեն ցրանցել գործող՝ սովետական օրենսդրությունը:

Այնուամենայնիվ, Ուկրաինայում, կոնկրետ՝ Ղրիմում, իրադարձությունները զարգանում են խիստ անկանխատեսելի ու կայծակնային արագությամբ, ու չի բացառվում, որ մայիսի 25-ին դիմել էլ չլինի, չի բացառվում, որ այն, ինչը լինելու է, միմյանց մայիսի 25-ը լինի:

Ինչ վերաբերում է Ղարաբաղին, ապա այն վաղուց արդեն անկախ ու կայացած դաժանություն է, ու եթե դեռ է այն համեմատել, ապա՝ վաղուց արդեն անկախ ու կայացած դաժանությունների հետ: Այս առումով Ղարաբաղը համեմատելի չէ անգամ այսօրվա Ուկրաինայի հետ, էլ ուր մնաց նրա առանձին մաս՝ Ղրիմի Ինքնավար Հանրապետության:

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Թուրքիայի մասին զեկույցը, նախորդ արձակուրդից այդ երկրում սեղի ունեցող իրադարձությունների, կոռուպցիոն սկանդալների, զանգվածային ոսիկա- նական ազատների, ընդհուդ վարչա- տես Երդողանի անօրինական միլիոններ- ի ֆոնդին՝ բազմաթիվ խնդիրներ է հիշա- ցական:

Մասնավորապես, 2013-ի կրկնամյակը Թուրքիայում դեռ ազատագրված են մնում սասնյակ լրագրողներ, գրախոս- թյունն առավելապես արհեստական է ինքնագրախոսությանը (ինչպես մեզ մոտ), ձեռքալուծությունների ֆոնդին էլ երկրի կառավարությանը ֆինանսաբանական վստահ- անք է համարվում:

Թուրքիայում խաղաղ հավաքները ոչ խաղաղ մեթոդներով ցրում են, հավաք- ների մասնակիցներին կալանավորում, Գեզիի զբոսայգու բողոքի ակցիաների ժամանակ էլ եղել են զոհեր:

Դասական համակարգը գործադիր կամայականություններն է իրականաց- նում, կառավարությունն էլ, ինչպես տեսանք, բերեց մեծ սկանդալի, հարյու- րավոր ոսիկաների աշխատանքից ա- զատելուն:

Ադրբեջանում էլ ժամանակները խա- ղաղ չեն: Չեկույցում, մասնավորապես, նշվում է, որ ավելացել են սահմանա- փակումները խոսքի, հավաքների ազա- տության առումով, ձեռքալուծություններ, ուժի կիրառում լրագրողների եւ մարդու ի- րավունքների ակտիվիստների դեմ «օնլայն եւ օֆլայն»:

«Տարվա ընթացքում մարդու իրավունք- ների հիմնական նշանակալի խնդիրներ» բարձր են նշվում են նաեւ ադրբեջանա- կան բանակում չարաժամանակների առ- կայությունն ու ոչ մարտական դրամա- ներում 69 մահվան դեպքերը: Տեղական հասարակական կազմակերպություննե- ի սկզբներով բանակում առնվազն 81 մահվան դեպք է գրանցվել, որից 69-ը ոչ մարտական գործողությունների ժամա- նակ, որոշ դեպքերում՝ «զինվորներ, որ սղանվել են ավազ սղանների կողմից կամ զինուժիկներին հիմնաստանություն»:

Հարեւանների՝ մարդու իրավունքների ոլորտում խնդիրների բարձր բավականին ընդգրկում է: Դրանցից մեծնք մեկն, որ զեկույցի հեղինակների ներկայացմամբ՝ ադրբեջանական կառավարությունը «բարեկամական է սահմանափակել խոս- քի ազատությունն ու մամուլի անկախու- թյունը, լրագրողներին ահաբեկում են, ծեծում եւ ձեռքալուծում»: Ըստ ադրբեջա- նական ԴԿ-ների սկզբների, առնվազն 12 լրագրող ու բլոգեր ֆաղափական բան- տարկյալ կամ կալանավոր են: Եվ եթե 2012-ին Ադրբեջանում լրագրողներին ֆի- զիկական կամ բանավոր վիրավորանք հասցնելու 71 դեպք էր գրանցվել, ապա 2013-ին՝ 61:

Չեկույցում «Ազգային, ռասայական, էթնիկ փոխհամայնություններ» բաժնի ներքո անդրադարձ է արված «երկրում հայկական ծագմամբ մոտավորապես 20,000-ից 30,000 ֆաղափացիների նկատ- մամբ խտրականությանը աշխատանքում, կացարանների հարցում, սոցիալական ծառայություններից օգտվելիս»: Ադրբե- ջանում դեռեւս հայերի բնակվելու դա- րագայի իսկությունը մի կողմ թողնելով, այդուհանդերձ հետաքրքիր է, որ զե- կույցի այս հասվածը առավելապես հա- յերի մասին է, թեւ Ադրբեջանում այլ ազգային փոխհամայնություններ եւս աղորում են, այն էլ՝ ավելի մեծաթիվ:

Այդուհանդերձ, հայերի մասով ամերի- կյան զեկույց գրողները նշել են, թե «էթ- նիկ հայ ֆաղափացիները հաճախ թափ- նում են իրենց ազգությունը՝ անձնագրե- րում փոխելով էթնիկ ժողովուրդները»: «Տարվա ընթացքում հայերի նկատ- մամբ խախտումներ չեն արձանագրվել», ասվում է փաստաթղթում:

Չեկույց գրելիս էլ հարկ է մտածել, որ ե- թե մարդ իր ծագումը թափանցիկ խնդիր ունի, ապա դժվար թե իր իրավունքների խախտումների մասին բողոքելով ման գա:

Տայասան. մարդու իրավունքներ

Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի դարազա- յում մարդու իրավունքների անմխիթար վիճակը ներկայացնելու նպատակը բնավ էլ այդ երկրների հետ համեմատու- թյունը չէ, քանի որ կողմնակից չեն վախի հետ համեմատվելով ինչ-որ բան ցածրելու մոտեցմամբ:

Չայասանում որդես մարդու իր- վունքների ամենամեծանակալի խնդիրներ նշել են կոռուպցիան եւ կառավարու- թյան աշխատանքի թափանցիկության բացակայությունը, ընդ որում՝ կոռուպ-

սակայն դա իրադարձ մարդու իրավունք- ների հարթակում չէ, ինչը կարող էր օգուտ բերել բարեփոխելու իրավիճակը: Անգամ մարդու իրավունքների զեկույցները այսօր ավելի շուտ ֆաղափական գործիք են, քան ժողովրդավարության բարելավման նպատակով ծառայող փաստաթուղթ, քանի որ այն դաստիարակում է սեփական վերլուծությունների ու հետազոտություն- ների գրեթե բացակայության դրամա- ներում:

Ի՞նչ նպատակի են ծառայում զեկույցները

Մարդու իրավունքներին առնչվող իր- վիճակի վերաբերյալ Միացյալ Նահանգ- ների դեմոկրատիայի ծառայության ամենամյա զեկույցները սարեցարի իրարից մեծա- մասամբ արհամարհանալի անորակ աշխա- տություն են հիշեցնում, որոնք կազմելիս

խազախությանը», նշվում է զեկույցում: Եվ սա նույնությամբ կրկնում է այն, ինչ զեկույցում:

Մնում է շնորհակալ լինել, որ ԱՄՆ դեմոկրատիայի ծառայությունում Չայասանին «ազատ» չեն կոչել, քանի որ «անջատու- ղականներին» աջակցելը այլ կերպ չես էլ անվանի:

Ադրբեջանի կողմից սահմանին ու ցի- ման գծում սահմանների ժամանակ մի երկու գերեզմաններ, ԵԱԿՄ Միսսիսի խումբն էլ միասին, հայաստանյայտներ են տարածում, թե դեմ էր դեմոկրատի- ճակներում մեր ֆաղափական միջոց հա- ճախ է փորձում անհասցե այդ դասողու- թյունները բացատրել մասնով, թե բոլոր կողմերին էլ է ասվում, բայց Ադրբեջանում հասկանում են, որ իրենց է ուղղված: Եթե էլ նրանք այդ սրամաքանությունից, սազ-

ԱՄՆ դեմոկրատիայի ծառայություն. «անջատողականներ», «Չայասանի աջակցությամբ»... միայն նշված չէ «ազատ» որակումը Թուրքիան ու Ադրբեջանը՝ ո՛ր, մարդու իրավունքները՝ ո՛ր

Ազգային յուրաքանչյուր անկու- նում «մարդու իրավունքներում ա- զատ եւ հավասար արժանապա- րությանը» աղաչողական ուղղու- թյամբ «մտադր» Միացյալ Նա- հանգները ամենամյա զեկույցներ է դաստիարակում մարդու իրավունքնե- րին առնչվող իրավիճակի վերաբե- րյալ ազգային մոտ 200 երկրների ու տարածքների կրկնամյակ: ԱՄՆ դեմոկրատիայի ծառայու- թյանը, այս զեկույցները հիմնված են «ԱՄՆ դեմոկրատիայի փաստա- ցի զեկույցների վրա», եւ հիմք են դառնում ամերիկյան տարբեր հա- ստատությունների կայացրած որոշու- մների համար:

ցիա կառավարության բոլոր օղակներում ու մակարդակներում: Մրան ավելանում է դաստիարակների գործադիր իշխանության ճնշումներին ենթակա լինելը, անցկաց- ված նախագահի ընտրություններում վարչական ռեսուրսի օգտագործումը, ընտրական քաղաքականությունը, ընտրական քաղաքականությունը:

Չայասանի դարազայում էլ զեկույ- ցում տեղ են գտել դիտարկումներ, ըստ ո- ռոնց հայկական բանակում եւս ոչ մար- տական դրամաներում կասկածելի մա- հեր են եղել, բարեկամական են մոտակ- չիկների նկատմամբ ավազ սղանների նվաստացումները: Ընդ որում, զեկույցի համաձայն այս դեպքերում բացակայում է նման միջադեպերի համար դասա- խանասվությունը: Պատասխանատու- թյան բացակայության առնչությամբ մտադրություն է հայտնվում նաեւ ոսի- կանության համակարգի առումով:

Մամուլի եւ խոսքի ազատության առու- մով զեկույցի հեղինակները նշել են, որ լրատվամիջոցների զգալի մասը վերահ- սկվում է կառավարության կողմից կամ «արհեստական կառավարության համար հաճելի տեսակետներ»: Ի տարբերություն վերահսկվող լրատվամիջոցների, զեկույ- ցը նշում է, թե հայաստանյայտ համա- ցանցը ազատ է, թեւ որոշ կայքեր են- թարկվել են կիրառելի արձանագրությունների:

Չեկույցում մարդու իրավունքների տար- բեր ոլորտների ցուց այլ խախտումների ոչ բավարար վիճակ է նշվում, որոնց դա- րագայում ի՞նչ կարիք ունենալ դրսի զե- կույցների, երբ ինքներս անընդհատ առնչ- վում ենք այդպիսի իրավիճակների հետ:

Ինչեւէ, ընդհանրական եզրակացու- թյունն այն է, որ թեւ դեմոկրատիայի ծառայու- թյան զեկույցները ասում են ինչ-որ բան,

մասնագետ կոչվածներն իրենց առանձ- նակի ներդրումն են անում:

Կա եւ կիրառվում է մեկական մի ձեւ, որի հիմնական մասը, նաեւ մեր երկրնե- րում առանձնակի չփոփոխվող իրավի- ճակի դասադասումը միայն սարիների նույն ձեւակերպումներով է դրվում: Պե- տերադատության զեկույցների հրադա- րականից հետո Չայասանում որոշ գնա- հասականներ ինչեւէ, դասողություն- ներ, թե Միացյալ Նահանգներն էլ են ցանկանում վերաբերմունք արհեստյալ Չայասանի՝ Մասաչուսեթսի միությանն ան- դամակցելու ցանկության առնչությամբ, դրա համար էլ խստացրել են գնահատա- կանները:

Մինչդեռ ամենամաքազ համեմատու- թյունը միայն սարիների զեկույցների հետ ցույց է տալիս, որ գնահատականների առանձնակի խստացում չկա:

Ինչ վերաբերում է դարաբաղյան խնդ- րին ու դրա առնչությամբ ձեւակերպում- ներին, ապա նախ, ինչպես Չայասանի, այնպես էլ Ադրբեջանի դարաբաղյան, յուրաքանչյուր սարի այդ ձեւակերպումնե- րը նույնությամբ կրկնվում են: Բացի այդ, այս սարի տարաբանումն նույն ձեւով է ներկայացված զեկույցի այդ հասվածը, ինչպես 2012-ի զեկույցում, թեւ տարբեր է 2011-ի համեմատությամբ:

«Անջատողականները, Չայասանի ա- ջակցությամբ, բարեկամական են վերահս- կողության սակ դառնել Լեռնային Ղա- րաբաղի զգալի մասն ու ադրբեջանա- կան մյուս 7 տարածքները: Լեռնային Ղա- րաբաղի վերջնական կարգավիճակը մնում է ԵԱԿՄ Միսսիսի խմբի միջոցողա- կան առաքելության առաքել՝ Բուսաս- սանի, Ֆրանսիայի եւ ԱՄՆ համաձա-

վում է, որ ամերիկյան դեմոկրատիայի ծառայու- թյան զեկույցում էլ թեւ չի ասվում «ազ- ատ», բայց փաստում էր թեւ է այդպես էլ հասկանալ:

Չիտեցնենք, որ 2011-ին ձեւակերպումը փոխ-ինչ այլ էր: Մասնավորապես, նշ- վում էր. «Ազգությամբ հայ անջատողա- կանները, Չայասանի աջակցությամբ, բարեկամական են վերահսկողության սակ դառնել Ադրբեջանի Լեռնային Ղա- րաբաղ տարածքային ու քաղաքացիական 7 տարածքները»:

Եթե զուտ լեզվական փոխաբերումնե- րը չհաշվենք, իմաստային առումով ամե- րիկյան զեկույցների մոտեցումը փաստա- ցի չի փոխվել, ուրեմն եւ ավելորդ ու ան- տեղի են մեկնաբանությունները, թե հի- մա էլ ամերիկյան մահակն են փորձում Մասաչուսեթսի միությանը միանալու համա- տեղանում Չայասանի դեմ օգտագործել:

Չայասանի եւ Ադրբեջանի դարազա- յում նույնությամբ կրկնվող այս ձեւակե- րպանների տեղը զեկույցում հետաքրք- րական տարբերություն ունի. Ադրբեջանի դարազայում ԼՂ հասվածը ընդգրկված է ներածական ընդհանուր սեղմագրում այն դեպքում, երբ Չայասանին վերաբե- րող զեկույցում նույն դարաբերությունը հայտնվել է մարդու անձեռնմխելիությանը վերաբերող առաջին բաժնի դարաբե- րությունների արանում՝ որեւէ իմաստա- յին կաղ չունենալով այդ բաժնի հետ:

Թերեւս սա էլ եւս մեկ աղապար է, որ զեկույց կազմելիս սարիներով օգտա- գործված տարբերակները չեն վերանայ- վում, մեկ տարբերությամբ, որ ամերիկյան կողմից այսօրինակ ձեւակերպումը, ըստ էության, «տարածքների վերադարձ» կոչ- վող սցենարի ամրադրումն է:

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Դալարիկի բնակիչները սղասում են հրաժեհ, որ այդդեպ էլ չի իրագործվում

«Անհիմնական մայր» կամ չորրորդ փողոց: Այս հասցեում է բնակվում Դալարիկի շուրջ 200 բնակիչ: Փողոցը որեւէ սեղ զրանցված չէ, բնակվելն էլ դեռ էլ ընկալել հարաբերական իմաստով: Փողոցի 20 բազմաբնակարան շենքեր սասանյակներ առաջ համարվել են երրորդ եւ չորրորդ կարգի վթարային: Դա նշանակում է, որ ամենամասնաբաժնի ցնցումը շենքերը գեներալ կհավասարեցնի:

Շենքերը կառուցվել են 60-ականներին եւ երբեք չեն նորոգվել, ամրացվել: Պատերի վրա հսկայական ձեղեր են գոյացել, ֆայլեյի ասֆալտները ցնցվում են, իսկ բազմաթիվ բնակարանների սեյսմակայուն դասերը երկու մասի են բաժանված, ձեղերի լայնությունն էլ գերազանցում է 10 սանիմետրը:

«Մի թեթեւ ֆունդ առաստաղը ճոճվում է, մնում են վախով, ամեն վայրկյան սղասում են, որ շանիքը փոկ կգա մեր վրա: Պատերն այնքան թույլ են, որ ամբողջ մեկնամանրի անցողաճից ջաղը օրոքում է, դասուհանները՝ ցնցվում,- «Ազգ»-ի հեռուգրություն ասում է Դալարիկի բնակչուհի Տիկին Ալվարդը՝ հավելելով, որ ամեն անգամ

շենքի ասֆալտները վախենալով է բարձրանում. տղափորությունն այնպիսին է, որ ասֆալտը երկու մասի կբաժանվի:

Բազմաբնակարան շենքի սանիքը կաթում է ու սարվա մեծ մասը բնակիչները սանն անձեռնանցով են ֆայլում: Հասակին ու կահույքին ցելոֆաններ են, որդեսպի անձեռնից փայտը չի սի: Տուն չկա, որտեղ դասերը բորբոսած ու ճափած չլինեն, իսկ բնակիչները հողերի հեռ կադված խնդիրներ ունեն: Բնակիչների խոսքերով, փողոցի գրեթե բոլոր երիտասարդ կանայք էլ առողջական դրոշմներ ունեն եւ միայն բուժումից հետո են կարողանում երեխա ունենալ: Բնակիչները համոզված են, որ դասաճառը խոնավ տունն է: Բացի նրանից, որ շենքերը վթարային են, կոյուղի էլ չունեն: Ընդհանուր բաղնիք-զուգարանները զսնվում են շենքերից ահագին հեռու՝ գոմերի հարեանություն: Իսկ ջուր կրում են դիմացի աղբյուրից: Գյուղի հարսների օրվա մեծ մասն անցնում է շենքի դիմաց միակ աղբյուրի մոտ: Օրական 10-20 դույլ ջուր կրելն է դարձել է օրվա սովորական զբաղմունքը:

«Արդեն 15 տարի այդդեպ ամրանում են: Ձեռքերիս մեջ էլ ուժ չկա, առողջություն էլ չունեմ,- ասում է Գոհարը՝ հավելելով, որ ցանկանում են տունը վաճառել եւ տեղափոխվել այլ բնակարան, սակայն գնորդները սան դասանները տեսնելուց՝ հրաժարվում են: «Մի կինը կհամաձայնվի 10 օրը մեկ լողանալ, այն էլ այդպես կոչված ընդհանուր բաղնիքում, որտեղ ընդամենը մի երկաթից սառց կա, կամ ունենա խոհանոց, որտեղ ջուր չկա, դեռ էլ ամեն օր 20 դույլ ջուր կրի, որ գործերը հասցնի»,- դժգոհում է

Տիկին Գոհարը՝ հավելելով, որ ամեն օր սղասում է հրաժեհ, երբ գյուղադատարանից կհայտնեն, որ շենքերը կառուցվում են: Հարեանները հիշում են, որ մի ֆանի տարի առաջ ջուր կրելուց 65-ամյա Հասմիկի ոտքը սայթափեց ու նա ընկավ: Տարեց կնոջ ոտքը ջարդվել էր ու հիմա ձեռնափայտով է ֆայլում: Տան ջուրը կամ անուսինն է կրում, կամ էլ հարեան Կամոյի ընտանիքի անդամները: Տիկին Հասմիկի երկու որդիներն էլ գնացել են Ռուսաստան ու մոռացել են ծնողներին: Վերջին հեռախոս

ազանը չորս տարի առաջ էր: Որդիները խոստացան, որ աշխատանքի գտնելուց հետո կօգնեն նաեւ ծնողներին: Խոստումն այդդեպ էլ իրականություն չդարձավ:

Վերջին տարիներին գյուղացիները մեկ այլ մտավախություն էլ ունեն: Փողոցի սյուները, որոնց ամրացված են էլեկտրական լարերը, թեփվել են, ուժեղ քամիների ժամանակ ճոճվում են ու չի բացառվում, որ մի օր սյուները կընկնեն՝ կրակի մասնելով շուրջփողոց: Դալարիկի սարսափելի վիճակի մասին տեղյակ են նաեւ գյուղադատարանում: Եկել են, գրուցել բնակիչների հեռու հասցեներ, որ գյուղադատարանի բյուրոյում ամեն օր են մեծ լայնածավալ շինարարություն իրականացնել:

Ամսվաի մարզպետարանից նույնպես տեղեկացրեցին, որ Դալարիկի բնակիչների խնդիրը օրակարգային է, սակայն կառավարությունը դեռ է գումար սրամաղի շինարարության համար: Զարգացման ծրագրում նախարարություն կառավարող մեր բազմաթիվ փորձերը զուր անցան. գերաստիությունում հեռախոսը վերցնող չզսնվեց:

ՎԱԼԵՐԻ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Անկախություն, բարեկեցություն եւ ներքին ֆաղափական դայֆար

Լուրերի հոսքի մեջ նկատեցի մի բան հետաքրքիր կամ հաղորդագրություն (<http://news.mail.ru/politics/17242208/>), որում բերված են Ուկրաինայի նախկին վարչապետ Յուլիա Տիմոսենկոյի խոսքերը, որ Ուկրաինայի համար միջին արևմտյան գործելու Ռուսաստանի հեռ դեռևս 2009 թվականին ստորագրված դայմանագիրը, ըստ որի բնական զգաճի գինը միջին լինի շուկայական, այլ ոչ թե ավելի ցածր:

Տիմոսենկոյն դա բացատրում է նրանով, որ զգաճի «բարձր» գները կստիպեն Ուկրաինայի սննդամթերքը համակերպվել այդ իրողության հեռ եւ սեղի կունենա սննդամթերքի անբողջ կառուցվածքի հիմնային ձեւափոխում, եւ ժամանակ հեռ Ուկրաինան դուրս կգա զգաճային կախվածությունից, ինչը իր հերթին կստեղծի դայմաններ, որ Ռուսաստանը չունենա ոչ սննդամթերք, ոչ էլ ֆաղափական լծակներ Ուկրաինայի վրա ազդելու համար: Բացի դրանից, Ուկրաինայի սննդամթերքը կհամադասարանի ժամանակակից աշխարհընկերներին եւ կլինի մրցունակ:

Ըստ էության, ոչ ոք չի էլ կախվածում, որ ֆաղափական կախվածությունը Ռուսաստանից հիմնականում ձեւավորվում է սննդամթերքի կախվածությունից: Այն էլ այն սննդամթերքի հարաբերություններից, որոնք դարձնում են շուկայական գներից եւական ցածր գներով սացած գերկարեւոր ծառայություններ եւ արտադրանքներ:

Հայաստանի դեռմունքը դա նույն զգաճն է, միջուկային վառելիքը, ռազմական սեփական եւ այլն:

Գործող իշխանությունները, ունենալով դարաբաղյան հիմնախնդիրը եւ մեր երկրի հայտնի հարաբերությունները թուրքիայի հեռ, զսնում են, որ Հայաստանը չունի այլընտրանք եւ ուղղակի դարաբաղված է ունենալ բարեկամական եւ ռազմաֆաղափական բարձր հարաբերություններ Ռուսաստանի հեռ: Ի դեպ, դրա հեռ համաձայն է մեր երկրի բնակչության գերակշիռ մասը:

Ավելի շարաբաղյան հիմնախնդիրը եւ թուրքիայի հեռ հարաբերությունների բացակայությունը անմիջապես անդրադարձնում են մեր սննդամթերքի վրա: Չունենալով արդյունավետ ծանադարհային կադ աշխարհի հեռ, մենք, ըստ էության, զսնվում ենք սրամաղորային եւ էներգետիկ քաղաքական մեջ:

Օրինակ՝ Հայաստանի ասոմային կայանը միակն է աշխարհում, որը գործում է մեկուսացված էներգետիկ համակարգում: Սասնագետները անուշահամ կախվածություն են, որ իրականում նման իրավիճակը լրջորեն նվազեցնում է նույն ասոմակայանի սեփականական անվտանգությունը, ֆանի որ ՄԵՐ ՄԻԱԿ ասոմակայանի էներգետիկ մասնակցությունը սարվա ամենաթեժ ժամանակներում գերբարձ է: Նույնիսկ այն աշխատանքները, որոնք սարվում են, որդեսպի Հայաստանի էներգետիկ համակարգը ունենա կադ իրանի հեռ, ցույց են տալիս, որ կառավարությունը բան լավ գիտակցում է գոյություն ունեցող վտանգները: Ցավոք, սակայն վերջերս ունեցանք էներգետիկ մի լուրջ վթար, որը միայն աղաքացուցեց, որ մեզ կարկաճոր է ոչ թե «կիսաս-դոնաս» էներգետիկ համագործակցություն այլ երկրի հեռ, այլ լիարժեք եւ միասնական էներգետիկ համակարգեր: Օրինակ, նույն Ռուսաստանի հեռ եւ/կամ Թուրքիայի հեռ:

Սակայն բարեկեցությունը հիմնական միջոց էլ այդպես, իշխանությունները իսկապես կարողացան Հայաստանի համար ստեղծել իրական բարեկեցության սննդամթերքի հարաբերություններ Ռուսաստանի հեռ:

Մենք ունենք ցածր գնով զգաճ, ունենք գործող ասոմակայան, ունենք զինսեփական կայով հազեցած բանակ:

Սակայն դրա հեռ մեկտեղ ունենք խոր սննդամթերքի կախվածությունը Ռուսաստանից եւ անկախության որոշակի սահմանափակում:

Բացի դրանից, ուզում են հասնել նեւ մեկ այլ հանգամանք:

Գազի եւ էլեկտրաէներգիայի ցածր գները իրականում ձեւավորել են մի սննդամթերքի համակարգ, որը չունի հնարավորություն միջազգային տուկայան լինելու մրցունակ: Եվ կարծես թե մեր կառավարությունը համակերպվել է այս «գնային դրախտ» հեռ եւ միայն զբաղվում է նրանով, որ լավագույնս բարելավի մեր սննդամթերքի համակարգը այդ «դրախտ» դայմաններում:

Ակնարկի վերնագրից եկող սրամաղորությունը չկորցնելու համար ասեմ, որ

ներկայումս Հայաստանում ձեւավորվել է որոշ բարեկեցության մակարդակ, որը նույնիսկ ավելի բարձր էր նախագահ Զոհարյանի ժամանակ: Կարելի է ենթադրել, որ այս բարեկեցությունը հասել է իր գագաթնակետին, եւ ներկա սարսափաբանային եւ «գնային դրախտ» դայմաններում չունի զարգանալու լուրջ հնարավորություններ:

Նույնիսկ հանրության կողմից սղասվող ԱՐԿԱՐՈՒԹՅԱՆ տեղական հանրադատության ներքին «գող ու ավազակներ» հանդեպ խիստ միջոցների տեսով չունի սննդամթերք լուրջ հեռանքներ եւ այդ դայֆարը եւականորեն չի բարձրացնի միջին կենսամակարդակը: Միայն հույզե՛ք... եւ իմնախաբեություն...

Ռուսաստանի հեռ ունեցած «գնային դրախտը» սկարացնում է մեր անկախությունը, ֆանի որ ներքին ֆաղափական միջոցի սկզբունք չունի հնարավորություն այլ ձանադարհներ որոնելու, ֆան Ռուսաստանի հեռ համագործակցության բարձրացումը նոր եւ նորանոր մակարդակների:

Եվ փաստորեն ներքին ֆաղափական ընդդիմության համար մնում է օգտվել հանրության սոցիալական բողոքից եւ փորձել զալ իշխանության: Եվ ոչ մի նոր գաղափար: Ոչ մի նոր սննդամթերքի այլընտրանք: Եվ ամենափոխադրելի այն է, որ իշխանության զալով, այսօրվա ֆաղափական ընդդիմությունը, ուզի թե չուզի, միջին անի, ավանդ, հեռեցալը.

- զգաճի գինը բնակչության համար կբարձրացնի,
- հասարակական ավտոսրանսպորտի գինը համադասարանեցնի տուկայի սղասումներին,
- դեռսղայան մասնակցությունը սոցիալական հարցերում (թուակ, աշխատավարձեր, սոցիալական ծրագրեր եւ այլն) կնվազեցնի,
- այո-այո, կմսցնի այն նոր թուակային համակարգը, որի դեմ նա այսօր դայֆարում է:
- Եվ այս ցուցակով նա չի բավարարվի... Չի կարող բավարարվել...

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԹԵՔԵՆԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԿԱՇԵՆ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ 37-ՐԴ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՅԱՆԱԿ-2014

Թեքեան Մշակութային Միությունը այսօր կու գայ յայտարարել երկու տարին անգամ մր կասարող ՀԱՅԿԱՇԵՆ ՈՒՋՈՒՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՅԱՆԱԿ-2014-ի դայմանները: Կարելի է 37-րդ մրցանակին ներկայացնել.

1. Գրական գեղարուեստական ստեղծագործություններ,
  2. Հայագիտական եւ դասնագիտական աշխատություններ:
- Մրցանակի արժանացող հեղինակները կը սսանան համադասարանական վկայագիր եւ դրամական նուէր:
- ա. Կարելի է մրցոյթին ներկայացնել 2012-2014 թուականներում հայերեն լեզուով նախադեպ հրատարակուած գիրքեր: Ձեռագիր կամ այլ ձեւով ներկայացուող գործեր նկատի չառնուին:
  - բ. Մրցոյթին կրնան գործեր ներկայացնել Հայաստանէն եւ Սփիւռքի տարբեր գաղութներէն անհաս գրողներ (արձակագիր, բանաստեղծ, թատերագիր), ուսումնասիրողներ, դասնաբաններ կամ բանասերներ:
  - գ. Մրցանակի դասական կազմի անդամները եւ անոնց հարազատները չեն կրնար մասնակցիլ մրցոյթին:
  - դ. Ներկայացուող գործերէն երեւական օրինակ դրվել հեռեւեալ հասցեներէն մէկուն.

Taline Avakian-Ouzounian
19 Route de la Capite,
1223 Cologny, Switzerland

կամ՝
TCA Haigashen Ouzounian Literary Award
50 Khanjian
Yerevan-Republic of Armenia

Գործերը ներկայացնելու ժամկետն է 2014 Յուլիս 19:

Արդիւնները միջին յայտարարուին 2014-ի Յոկտեմբերին:

ԹՄՄ ՀայկաՇեն Ազունեան Գրական մրցանակի յանձնաժողով

«Նիկա» մրցանակաբաշխությունը ամրիվի 1-ին

«Географ глобус пропил» ֆիլմը: Այն ներկայացված է հետեյալ անվանակարգերում՝ որդես լավագույն խաղարկային ֆիլմ, ինքը՝ Ալեքսանդր Վելեդինսկին՝ որդես լավագույն ռեժիսոր, իսկ ֆիլմի գլխավոր դերակատարը՝ Ելենա Լյադովան՝ լավագույն կին դերակատար, Կոնստանտին Խաբենսկին՝ լավագույն ռեժիսոր դերակատար: «Географ глобус пропил» ֆիլմը ներկայացված է նաև՝ որդես լավագույն սցենարական աշխատանք, լավագույն ռեժիսորական երկրորդ լավագույն դերակատար, սարվա հայտնությունը եւ ֆիլմի լավագույն երաժշտություն: Վերջին անվանակարգում առաջադրված են նաև Ալեքսեյ Ալեքսեևի «Հայելի» եւ Անդրեյ Սիզոնովի «Դեր» ֆիլմերի համար գրված երաժշտությունները:

Լավագույն ֆիլմեր կարող են հռչակվել Ալեքսանդր Վելեդինսկու, Ժորա Կրիտովիկի, Բորիս Խլեբնիկովի, Անսոն Մեգերիմ-

Ինչդեռ հաղորդում է «Новости культуры»-ն, մոսկովյան «Նիկա» մրցանակաբաշխությունը հայտարարվել է բոլոր անվանակարգերում առաջադրված ֆիլմերի, դերասանների, դերասանուհիների եւ այլոց անունները:

Ռուսաստանի ամենահին մրցանակաբաշխություններից մեկը, որը ստեղծ է ունենում ամեն սարի սկսած 1987թ, այս սարի ստեղծ կունենա ամրիվի 1-ին:

Տարիների ընթացքում մրցանակային ստեղծի հետ կապված սարբեր փոփոխություններ են ստեղծ ունեցել, սակայն անփոփոխ է մնացել մրցույթի սկզբունքը՝ մրցույթին միայն լավագույնները:

Այս սարի մրցույթին ամենաառաջադրվել է Ալեքսանդր Վելեդինսկուի

չեփ, Ֆյոդոր Բոնդարչուկի աշխատանքները:

Ռեժիսորական մրցանակի են հավակնում Բոնդարչուկը, Յուրի Բիկովը, Վելեդինսկին ու Խլեբնիկովը:

Ընդհանուր առմամբ, ակադեմիայում մնվել են 42 խաղարկային, 17 անիմացիոն եւ 29 ոչ խաղարկային ժառանգներ:

«Համուն լուսավոր ու արժանապատվության» մրցանակ է ընդունվել Վլադիմիր Չելդիսին կինոկրթության ոլորտում Գերասիմովի անվան կինոէմանոզաֆի ղեկավարական համառոտական համալսարանում (ՎԳԻԿ) ներդրած ավանդի համար: Իսկ մրցանակաբաշխության խորհրդի հասույն մրցանակը բաժին է ընկել Վալերիա Տոբոլսկային:

Իսկ «ԱՊԳ Եւ Բայթայն» երկրների լավագույն ֆիլմ» անվանակարգում ներկայացված են ֆիլմեր Ուկրաինայից, Լատվիայից, Ղազախստանից եւ Ղրղզստանից:

Ֆրանսիացիների 57 տկոսն արդարացնում է համացանցի հսկողությունը

Թեև ֆրանսիացիները համոզված են, որ իրենց կարճ հաղորդագրությունները (SMS), հեռախոսազանգերը եւ էլեկտրոնային նամակները վերահսկվում ու դառնում են, այդուհանդերձ մեծավասանք արդարացնում են համացանցի ընդհանուր վերահսկողությունը, քանի որ դա օգնում է ոստիկանության աշխատանքին: Այդ եւ վկայում է Ֆրանսիայում Orange ընկերության եւ Terrafemina հասարակական անցկացրած վերջին հարցման արդյունքները:

ԱԱԳ եւ ԿԿԿ նախկին աշխատակից էրվարդ Սնոուդենի բացահայտումները եւ համացանցում մարդկանց անձնական սկավյունների հավաքումն հետ կապված սկանդալները չեն խանգարում, որ ֆրանսիացիների 57 տկոսը արդարացնի համացանցային վերահսկողությունը: Հարցման սկավյունի համաձայն, Ֆրանսիայում մարդկանց 71 տկոսը մտադիր է համացանցում իր բոլոր գործարարությունների հնարավոր գրանցումից եւ այդուհանդերձ դա համարում է «անհրաժեշտ չարի»:

Հարցման մասնակիցների 64 տկոսը վստահ է, որ իր խոսակցությունները «գրանցվում են միայն համացանցում» բջջա-

յին հեռախոսների օգտագործման դեպքում: Ինչ վերաբերում է կարճ հաղորդագրություններին, այդ դեպքում սկավյունը հասնում է 74 տկոսի: Գրանցվում են գրուցակցի հեռախոսահամարը, խոսակցության սարբերվելը, վայրը, սետությունը: «Ֆիզարո» թերթը մանրամասնում է, որ հաղորդակցությունների բովանդակությունը նույնպես կարող է որոշակի ժամկետներում եւ շատ լուրջ դեպքերում անմիջապես փոխանցվել ֆինիչներին: Սակայն լուրջագրությունները համացանցում SMS-ների բովանդակության «դադարեցվում» գոյություն չունի: Առհասարակ անվանագրությունը վեր է դասվում անհասարակ ազատություններից:

Հարցման մասնակիցների 80 տկոսը համոզված է, որ իր էլեկտրոնային նամակների բովանդակությունը դառնում է համացանցում: Երվարդ Սնոուդենի բացահայտումները լույս սփռեցին ամերիկայի հասույն ծառայությունների վիճակի հնարավորությունների վրա: Իսկ Ֆրանսիայում վերջերս ռազմական ծրագրավորման օրենքի 13-րդ հոդվածի ընդունումը իր հերթին թուլացրեց երկրում համացանցից օգտվողների դաժանությունը:

Ոստիկանությունը, ժամդարմերիան, գաղտնի ծառայությունները, ինչդեռ նաև սնտեսության ու ֆինանսների նախարարությունը այդ հոդվածի կիրառման դեպքում կարող են առանց դատարանի թույլտվություն ստանալ համացանցային միացումների սկավյուններ, եթե առկա են ահաբեկչության, կազմակերպված հանցավորության, «Ֆրանսիայի գիտական ու սնտեսական ներուժի» դաժանությունների հետ կապված կասկածներ:

Ֆրանսիացիների 70 տկոսը ընդունում է, որ լրտեսումը վնասում է անհասարակ ազատություններին, բայց միաժամանակ խոստովանում է, որ դա թույլ է տալիս «արդյունավետորեն դիմադրել ֆրանսիական կազմակերպությունների դեմ»: Իսկ ընդհանուր առմամբ բնակչության 57 տկոսն արդարացնում է համացանցի վերահսկողությունը: Մյուս կողմից, հարցման մասնակիցների 52 տկոսը կարծում է, որ հնարավոր է «համացանցային փոխանակումների գաղտնիությունը դաժանորեն իջեցնել իրենց անհատական անվտանգությանը»:

Օղու ակցիզը դառնալից Մաֆային միությունը

Ղազախստանից ալկոհոլի ներկրումը ֆիզիկական անձանց համար կարող է սահմանափակվել 1 մարդու հաշվով 5 լիտրով: Ալկոհոլային ռուսիայի կարգավորման օրենքի համադասարակում ուղղումների նախագիծը օրենս հրատարակեց ՌԴ Ալկոհոլային կարգավորման վարչությունը:

Պետության սնտեսական ֆաղափակաբաշխության կոմիտեի փոխնախագահ Վիկտոր Չվաբելսկու մեկնում համաձայն փաստաթուղթը նախատեսվում է մինչեւ 2014 թ. կազմում 400 ռուբլի 1 լիտր անցուց ստիճի դիմաց, Ղազախստանում կրկնակի դաժանում 1000 թեմեթ (192 ռուբլի): ՌԴ ֆինանսների նախարարությունում

ասում են, որ Մաֆային միության երկրներում ակցիզների կողմից «ներդառնակեցումը» կստեղծ առնվազն 5 սարի եւ կավարսվի մինչեւ 2020 թվականը:

Ավելի վաղ ֆինանսների փոխնախարար Սերգեյ Շաստովը նշել էր, որ եթե Բելառուսը «դաժանում է մեծանալ մեր կողմից, ապա Ղազախստանում իրավիճակն անհամեմատ բարդ է. նրանք դաժանում են դա անել»:

«Նկատի ունենալով Ղազախստանում օղու արտադրության համար օգտագործվող համեմատաբար էժան հումքը, Ղազախստանում օղու գինը միջին հաշվով 5-6 անգամ ցածր է հայրենական օղու գնից», անփոփոխ է ՌԴ Ալկոհոլային կարգավորման վարչությունը օրինագծին կից ներկայացրած բացատրությունը:

Ղազախստանին սահմանակից սարածաբանների խոսքը ֆաղափակում Ղազախստանում էժան օղու բաժինն արդեն հասնում է 67 տկոսի, իսկ բյուջեի կորուստները վերջին կետ սարում կազմել են առնվազն 30 մլն ռուբլի չգանձված հարկ, նշում է Բըլտ daily ն:

Ղազախստանի արդեն թափանցիկ սահմանից 400 կմ հեռու գտնվող Մագնիտոգորսկ ֆաղափ գործարաններից մեկի խոսքերով, ֆաղափ են մոտ գործում Ղազախստան օղիով լցված մեծ բեռնատարներ: Նման մեկ մեքենայից մասնաբաժնի եկամուտը 600-700 հազար ռուբլի է: Ղազախստանում օղին գործարանից ստանում են կետ լիտր 30 ռուբլով: Խառնուրդներում այդ արդարացում են 120 ռուբլով, թեև դա ցածր է դեռևս սահմանած նվազագույն գնից: Հաս բակերում վաճառում են հենց ավտոմեքենայից: Այդ ամենը ստանում է օրինական բիզնեսը:

Հիշել 138 ռուբլիանց ամենաէժան ռուսական օղին չի կարող մրցակցել վաճառվող Ղազախստան արդարացի հետ: Տարածաբանում ռուսական ալկոհոլ վաճառող ֆիրմաների վաճառքի ծավալները նվազել են 20-30 տկոսով, թեև բնակչության շրջանում սպառումը չի նվազել:

Նախագծի իրականացման հարցը օրակարգում է. չէ որ Ռուսաստանի, Բելառուսի եւ Ղազախստանի միջեւ չկա ո՛չ մաֆային, ո՛չ էլ սահմանային վերահսկողություն: 5 լիտր ալկոհոլի լիմիտը հավասար է Մաֆային միության մեջ չմտնող երկրներից ներկրում լիմիտին:

Իշխանությունները մեղադրվում են օղի աղտոտման համար

Չինաստանի դատարանը մեջ առաջին անգամ բնակիչներից մեկը դատել է սվեյ իշխանություններին օղի աղտոտման համար: Երկրի արեւելյան գտնվող Հեբեյի նահանգի մի բնակիչ իշխանությունների դեմ դատարանը մեջ է ներկայացրել, նրանց մեղադրելով օղի աղտոտումը վերացնելու անկարողության մեջ:

Հիցդաժանում ֆաղափ բնակիչ Լի Գուսինը մեղադրում է իր բնակավայրի շրջակա միջավայրի դաժանության գրանցումը: Հայցվորի կարծիքով, իշխանությունները դատարանում են բնակիչներին փոխհատուցում վճարել աղտոտված օղի համար:

Ամենամբ իր համար Լի Գուսինը դատարանում է 10 հազար յուան (մոտավորապես 1700 դոլար): Հայցվորը սեղական լրացված միջոցներին դատարանում է, որ ինքը շրջակա միջավայրի աղտոտվածության դաժանումը ստիպված է եղել մեքենան գնել ցնչադիմակներ, ինչդեռ նաև ձեռք բերել օդազտիչ եւ վազոնայի: GRIEnglish.com կայքը նշում է, որ դեռ հայտնի չէ՝ հայցը դատարանում կհաջողվի, թե՛ ոչ:

Հեբեյի նահանգը համարվում է Չինաստանում առավել աղտոտվածներից մեկը: Գիտնականները կարծում են, որ հենց այնտեղից է ծխամոլը անցնում երկրի մայրաքաղաք Պեկին: Օղի աղտոտման հիմնական դաժանումներ են համարվում արդյունաբերության բուռն զարգացումը եւ ավտոմեքենաների թվի ավելացումը:

Իշխանություններն աղտոտման դեմ դիմադրում են՝ նախ եւ առաջ փակելով հնացած բնադառնական չափանիշներով աշխատող մի բաժն գործարաններ: Բացի դրանից, խոսքը ֆաղափներում հասարակական ավտոմեքենաների երթուղիների սահմանափակումներ: Այսպես, առանձնապես խիստ աղտոտվածության ժամանակահատվածներում թույլատրվում է անձնական օգտագործման ավտոմեքենաների երթուղիները միայն օրում: Ռուսական օրենքի թույլատրվում է միայն կենց համարանիշերով, մյուս օրերին՝ զույգ համարանիշերով մեքենաների երթուղիները:

Հայաստանի կանաչների (սոցիալ-էկոլոգիական) կուսակցության 2013թ. սարեկան ֆինանսական հաշվետվություն	
մուտք	ելք
1.045.762 ՀՀԴ	500.000 ՀՀԴ

«ԱԶԳ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Հրատարակություն ԻԳ ՏԱԻ

Հիմնադիր եւ Իրատարակիչ «ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ

Երեւան 0010, Համարաթիվ 47

e-mail: azg@azg.am, azg2@arminfo.com

www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱԻՏԻՔԵԱՆ հեռ. 060 271117

Հավաքող (գլխավոր) հեռ. 582960, 060 271112

Լրագրողների սեկցիա հեռ. 060 271118

Համակարգչ. ծառայություն հեռ. 060 271115

Հրատարակչ. ծառայություն հեռ. 060 271114, 010 529353

Համակարգչային ծառայություն «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով ամբողջական թե՛ մասնակի արտատրումները սոցիալ մանուկ միջոցով, ռադիոհեռուստատեսությամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության խոսքի արգելում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:

Սիմբոլները գրախոսում ու չեն վերադարձում: Գ արտոլ յոթանները գլխավորային են, որոնց բովանդակությունը համար խմբագրությունը դատարանականության չի կրում:

«AZG» Daily NEWSPAPER

Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117
47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010